

„LIDER MAŁOPOLSKI 2013” DLĄ GMINY TUCHÓW ORAZ SPÓŁKI KOMUNALNEJ DORZECZE BIAŁEJ W TUCHOWIE

W XXIV edycji konkursu, w której nadawane są tytuły „Najlepszych przedsięwzięć roku w Małopolsce – Lider Małopolski”, nagrodzono także gminę Tuchów oraz Spółkę Komunalną Dorzecze Białej w Tuchowie. Laureatami zostali także m.in. Europejskie Centrum Muzyki im. Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach i Teatr Nowa Łażnia w Nowej Hucie. Nagrody wręczyli członek zarządu Jacek Krupa, przewodniczący sejmiku Kazimierz Barczyk i wicewojewoda Andrzej Hareźlak.

Nagroda ta to szczególny rodzaj docenienia jednego z największych przedsięwzięć w regionie, służących czystości wód oraz podziękowanie – jak czytamy w uzasadnieniu – „za uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewni rzeki Białej”. Władze samorządowe powołane są do stałej troski o rozwój gmin i polepszanie warunków i komfortu życia

ich mieszkańców. Jestem pewien, że wyróżnienie w konkursie „Lider Małopolski 2013” świadczy o tym, że zrealizowane przedsięwzięcie jak najlepiej służyć będzie mieszkańcom, a jednocześnie stanie się impulsem do podejmowania kolejnych wyzwań

rozwojowych - czytamy w okolicznościowym adresie marszałka województwa małopolskiego Marka Sowy. Wyróżnienia Lidera Małopolski 2013 odebrali: Burmistrz Tuchowa Mariusz Ryś oraz prezes spółki Sławomir Jędrusiak.

Relacja z uroczystych obchodów 33. rocznicy porozumień rzeszowsko-ustrzyckich i 25. rocznicy powołania Komitetów Obywatelskich ▶ str. 2

Na strefę czekali przedsiębiorcy Z burmistrzem Tuchowa Mariuszem Rysiem rozmawia Janusz Smoliński ▶ str. 3

Kazimierz Plebanek CSsR "Młodzież Wyklęta" - młodzież zapomniana ▶ str. 4

Świętowała Maria Ziolo kolejne 100. urodziny w gminie Tuchów ▶ str. 3

Inwestuj w Tuchowie 4 maja uroczyste otwarcie Tuchowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej program imprezy ▶ str. 16

„POZA RAMAMI” Wywiad Elżbiety Moździerz z Krzysztofem Maniakim, tuchowianinem, artystą wizualnym ▶ str. 18

35-lecie sekcji Judo w Tuchowie Powstała w 1979 roku, jej inicjatorem był Marek Srebro, do tej pory prowadzący jedną z grup sekcji ▶ str. 21

"Strażnica historii i tradycji przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie" - projekt zrealizowany ▶ str. 15

Karol, który został świętym Repertuar kina Promień ▶ str. 20

Z okazji zbliżających się Świąt Wielkiej Nocy mieszkańcom miasta i gminy Tuchów składamy najserdeczniejsze życzenia: zdrowych, radosnych i spokojnych Świąt Zmartwychwstania Pańskiego, wiosennego nastroju i serdecznych spotkań w gronie rodziny i wśród przyjaciół.

Przewodniczący Rady Miejskiej Ryszard Wrona   Burmistrz Tuchowa Mariusz Ryś

Kanonizacja Jana Pawła II zobowiązuje ▶ str. 5

Rozmowa Janusza Kowalskiego z Małgorzatą Gacek ▶ str. 6

Nowe ceny za wodę i ścieki oraz ważna informacja dla osób korzystających z abolicji w ZUS ▶ str. 12

„Pole do popisu” z udziałem seniorów – „Tydzień z Internetem” oraz rozmowy młodzieży z Krzysztofem Kotkowiczem o karierze w bibliotece ▶ str. 11

Krzyż – znak wiary i kultury Muzeum Miejskie w Tuchowie zaprasza na wystawę ▶ str. 5

Tuchów z lotu ptaka w fotografiach Michała Wojny ▶ str. 22-24

Uroczyste obchody 33. rocznicy porozumień rzeszowsko-ustrzyckich i 25. rocznicy powołania Komitetów Obywatelskich

MIECZYŚLAW KRAS

23 marca 2014 r. po raz kolejny w Tuchowie obchodziliśmy uroczystość upamiętniającą w tym roku, 33. rocznicę podpisania porozumień rzeszowsko-ustrzyckich oraz

25. rocznicę powołania Komitetów Obywatelskich.

Pomimo wcześniejszych zapowiedzi Kancelarii Prezydenta o udziale w tych uroczystościach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego, wydarzenia na Ukrainie i sytuacja międzynarodowa nie pozwoliła Panu Prezydentowi przyjechać do Tuchowa.

Uroczystości rozpoczęły się mszą świętą w Bazylice Mniejszej, której przewodniczył Biskup Stanisław Salatecki. Bezpośrednio po mszy świętej cała delegacja z ks. biskupem, obecnymi na uroczystościach ministrami oraz komitetem organizacyjnym złożyła kwiaty pod tablicą smoleńską.

Aby utrzymać wysoką rangę tej uroczystości Prezydenta RP reprezentowało dwóch przedstawicieli z jego kancelarii: Zastępca Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Minister Dariusz Młotkiewicz oraz Doradca Prezydenta Rzeczypospolitej do Spraw Społecznych Henryk Wujec.

W części konferencyjnej, na samym początku, list od Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego odczytał Zastępca Szefa Kancelarii Prezydenta Dariusz Młotkiewicz. W dyskusji Minister Rolnictwa Stanisław Kalemba stwierdził, że wśród krajów środkowo-wschodniej Europy polskie rolnictwo rozwija się najlepiej i eksportuje 1/5 produkcji żywności. Zauważył również, że w Polsce trzeba stworzyć lepsze warunki dla małych rodzinnych gospodarstw, by zatrzymać wyludnianie się wsi. Z kolei były Minister Sprawiedliwości Jarosław Gowin na pytanie o ruch solidarnościowy i wieś, w kontekście jaki bilans zysków i strat, powiedział: "Polska, jak również Polska wieś jest krajem niespełnionych możliwości, a dzieje się tak dlatego, że państwo polskie nie traktuje na równi polskich i zagranicznych przedsiębiorców. Przykład, wielkie zagraniczne sieci handlowe, które nie płacą podatków, choć ich obroty sięgają miliardów, te sieci również mają olbrzymi wpływ na polski rynek żywnościowy."

Jako ostatni głos zabrał Minister Henryk Wujec – główny organizator Komitetów Obywatelskich na cały kraj. Powiedział, że Polacy organizując się w Komitety Obywatelskie jako społeczny ruch, dobrze wykorzystali dany im czas. Społeczeństwo wówczas było ogromnie zaangażowane w budowanie samorządności, a ta przez 25 lat odbudowała nasz kraj. Na zakończenie przyszedł czas na podziękowania i prezenty.

Następnie Minister Rolnictwa Stanisław Kalemba uhonorował dziewiętnaście osób medalem zasłużony dla rolnictwa. Wśród odznaczonych byli zarówno rolnicy, jak i osoby pracujące na rzecz rolnictwa. Wśród nich trzech mieszkańców

naszej gminy panowie: Grzegorz Grzenia, Wojciech Łątka, Paweł Słowik. W uroczystościach uczestniczył również Minister Sprawiedliwości, poseł i polityk Jarosław Gowin. Gośćmi honorowymi uroczystości byli sygnatariusze porozumień rzeszowsko-ustrzyckich: Katarzyna Bielańska, Bolesław

Banaszkiewicz, Władysław Żabiński oraz Jan Antoń.

Honorowym gościom organizatorzy podarowali albumy z pobytu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Lecha Kaczyńskiego w Tuchowie w roku 2010 oraz tuchowską kielbasę. Na zakończenie Superior Klasztoru Redemptorystów o. Ryszard Bożek zaprosił wszystkich uczestników na spotkanie za rok. Ono stało się już historyczną tradycją.

Panelowi dyskusyjnemu na konferencji towarzyszyło pytanie. Dlaczego podpisanie porozumień rzeszowsko-ustrzyckich było tak ważne? W zasadzie całość dyskusji temu była poświęcona. Bardzo ciekawe wystąpienia honorowych gości dawało na nie odpowiedź. W jednym zdaniu to ujmując.

Bo rolnicy byli w tamtym czasie najgorzej traktowaną grupą społeczną, nie mającą prawa do emerytury, zasiłku chorobowego zaś zakup maszyn rolniczych, materiałów budowlanych czy węgla odbywał się tylko za zasadzie wymiennej za żywiec i produkty rolne towar jak powyżej. Dziś o tym czasie zapominamy, a to przecież tylko 33 lata minęły. Oby nie powróciło.

FOT. KRZYSZTOF JASIŃSKI

Na strefę czekali przedsiębiorcy

Z burmistrzem Tuchowa Mariuszem Rysiem rozmawia Janusz Smoliński

Na jakim etapie jest tuchowska strefa aktywności gospodarczej?

– Ubiegły rok poświęciliśmy na jej realizację. Jest to ważne przedsięwzięcie, myślę, że nie tylko dla naszej gminy. Tuchowska strefa aktywności gospodarczej została ukończona. Jesteśmy już w trakcie rozliczania i regulowania wszelkich płatności za strefę. Myślę, że ta inwestycja była bardzo potrzebna.

Po czym to widać, że była potrzebna?

– Świadczy o tym zainteresowanie firm. Ich właściciele już pytają o możliwość nabycia terenów w strefie. My jeszcze z procedurą sprzedaży wstrzymujemy się. Czekamy aż na szczeblu ministerialnym zapadnie decyzja o tym, że tuchowska strefa aktywności gospodarczej została włączona do Krakowskiego Parku Technologicznego. W ten sposób zyska ona status specjalnej strefy ekonomicznej. Da to możliwość uzyskania ulg przez potencjalnych inwestorów. Jest to bardzo ważne dla firm, które będą mogły odpisać sobie 50 procent podatku z tytułu PIT lub CIT. Przewidywane są również ulgi w podatku od nieruchomości, co jest już decyzją Rady Miejskiej. Chcemy, aby były to ulgi dla firm, które będą zatrud-

niały nowych pracowników tzn. będą poszerzały swoją działalność i tworzyły nowe miejsca pracy. To będzie podstawowym warunkiem uzyskania ulgi w podatku od nieruchomości.

Uchwała o ulgach w podatku od nieruchomości w strefie jest już podjęta?

– Prace nad nią trwają. Myślę, że tę uchwałę podejmiemy równoległe do decyzji ministerstwa o włączeniu strefy aktywności gospodarczej do Krakowskiego Parku Technologicznego.

Strefa jest budowana od podstaw, czy działają tam już firmy?

– Niektóre były już w tym miejscu wcześniej. Dzięki temu poprawiły się im warunki funkcjonowania. Bo w strefie budowaliśmy przede wszystkim drogi dojazdowe, nowe połączenie z drogą wojewódzką, drogi wewnętrzne, parkingi.

Podobno chcecie do strefy przenieść targ, który teraz odbywa się we wtorki na tuchowskim Rynku?

– Takie plotki pojawiły się w Tuchowie. Wiele osób pytało mnie o to podczas zebrań. Chcę w tym miejscu tę plotkę zdementować. Takich zamiarów nie mamy,

także dlatego, że w warunkach, na których otrzymaliśmy pieniądze na urządzenie strefy jest jasno zapisane, że w strefie nie może być działalności strictly handlowej. Wykluczona jest działalność handlowa, turystyczna i hotelarska. Handel będzie dopuszczony, ale tylko wyrobami, które dany przedsiębiorca wyprodukuje na miejscu. Więc w tuchowskiej strefie aktywności gospodarczej nie powstaną hurtownie, nie będzie też przeniesienia tuchowskiego targu do strefy. Plac, który został przygotowany w strefie to jest przede wszystkim parking, zarówno dla samochodów osobowych jak też dla ciężarówek. W dzisiejszych czasach, gdzie logistyka i komunikacja są bardzo ważne, tego typu zaplecze musiało być przygotowane.

Kiedy nastąpi uroczyste otwarcie tuchowskiej strefy aktywności gospodarczej?

– Przygotowujemy się do uroczystego otwarcia. To wydarzenie odbędzie się w niedzielę, 4 maja. Chcemy, aby na zakończenie długiego weekendu, w Tuchowie było wiele atrakcji dla mieszkańców i przyjezdnych. Opracowujemy szczegółowy program. Włączają się w przygotowania m.in. wędkarze, którzy mają nieopodal strefy stawy do wędkowania. Więc tego dnia będą konkursy

FOT. JANUSZ SMOLIŃSKI

dla wędkarzy i wiele atrakcji przygotowanych przez nas na nowo wybudowanym placu parkingowym.

Będą pokazy, kiermasze, rywalizacja strongmenów.
Dziękuję za rozmowę.

ŚWIĘTOWAŁA MARIA ZIOŁO KOLEJNE 100. URODZINY W GMINIE TUCHÓW

„Miarą naszych lat jest lat siedemdziesiąt lub, gdy jesteśmy mocni, osiemdziesiąt; a większość z nich to trud i marność, bo szybko mijają, my zaś odlatujemy”. (Ps 90 [89], 10).

Jednak, gdy los tak chce można przeżyć i 100 lat.

„Starość wieńczy życie.

Jest czasem żniw.

Żniw tego, czego się nauczyliśmy,

co przeżyliśmy;

żniw tego, co zdziałaliśmy

i osiągnęliśmy, a także tego,

co wycierpieliśmy i wytrzymaliśmy.

Jak w końcowej partii

wielkiej symfonii, te wielkie tematy współbrzmiają potężnie”.

(Jan Paweł II)

W gminie Tuchów kolejna mieszkanka świętowała swoje setne urodziny.

Sto lat temu, 18 marca 1914 roku w Zabłędzy urodziła się Maria Zioło.

Z tej okazji burmistrz Tuchowa Mariusz Ryś oraz kierownik Urzędu Stanu Cywilnego - Maria Wróbel odwiedzili jubilatkę z gratulacjami i życzeniami.

Dostojnej Jubilatce życzymy kolejnych długich lat w zdrowiu i w szczęściu.

Wszystkim naszym

Czytelnikom

składamy

najlepsze życzenia

z okazji zbliżających się

Świąt

Zmartwychwstania

Pańskiego.

Niech ten wyjątkowy czas

spędzony

w gronie najbliższych

będzie pełen wiary,

nadziei i miłości.

Redakcja
Kuriera Tuchowskiego

„Młodzież Wyklęta” - Młodzież zapomniana ...

KAZIMIERZ
PLEBANEK CSsR

66 lat temu
6/7 kwietnia 1948 r.,
Powiatowy Urząd
Bezpieczeństwa /PUB/
zlikwidował konspiracyjną,
antykomunistyczną
organizację młodzieżową
„Międzymorze”, powstałą
na terenie naszej gminy.
Jej członków aresztowano,
poddano torturom.
18 maja 1948 r. Rejonowy
Sąd Wojskowy w Krakowie
wydał na nich drakońskie
wyroki. Wtedy była to
„Młodzież Wyklęta” -
po 66 latach jest to
„Młodzież zapomniana”.
Chcę ją przypomnieć.

W okresie nasilenia stalinowskiego terroru w wielu szkołach samorzutnie powstawały różne antykomunistyczne organizacje młodzieżowe. Często była to reakcja na nadgorliwość nauczycieli, narzucających młodzieży „na siłę” sowietyzację i światopogląd materialistyczny. Młodzież wywodząca się z rodzin katolickich, z ZHP czy środowisk Akowskich przeciwstawiała się temu, tworząc organizacje konspiracyjne. Działalność ich sprowadzała się przeważnie do pisania i kolportowania ulotek o treści antykomunistycznej. Tropieni i rozszyfrowywani przez PUB byli aresztowani, torturowani, /dziewczęta też/. Sądzeni otrzymywali wysokie wyroki z karą śmierci włącznie. PUB uważał ich za młodocianych bandytów, a oni nie byli ani bandytami, ani nie uważali się za bohaterów, tylko byli młodymi gniewnymi, którzy nie pogodzili się z narzuconą komunistyczną rzeczywistością.

Antykomunistyczną działalność grup młodzieżowych w tarnowskim upamiętnia tablica w kościele XX Filipinów w Tarnowie, na której umieszczono nazwy kilku organizacji oraz nazwiska Tadeusza Beresia zastrzelonego przez milicjanta w Tarnowie i Franciszka Solarza, rozstrzelanego 6 III 1954 na Montelupich w Krakowie.

Tu chcę przypomnieć młodzieżową, konspiracyjną grupę „Międzymorze”, która powstała i działała na terenie naszej gminy. Jej organizatorem i dowódcą był Edward Baran z Karwodrzy. Na tablicy w kościele

XX Filipinów „Międzymorze” jest wymienione na pierwszym miejscu.

Nazwa „Międzymorze” nawiązuje do idei marszałka Piłsudskiego, który po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. marzył o terytorium dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, obejmującym Polskę, Białoruś, Estonię, Litwę, Łotwę i Ukrainę. Organizator grupy Baran nie znał tej idei, nazwę podyktował mu jeden z działaczy WiN, z którym się kontaktował. Ale znała ją UB, dlatego tak brutalnie potraktowało jej członków.

Grupa „Międzymorze” powstała, w 1948 r., liczyła zaledwie 13 członków, 11 chłopców i 2 dziewczyny. Pochodzili z różnych miejscowości, spotykali się w mieszkaniu Stanisława Kruczka w Trzemesnej. Komendant Baran, pseudonim „Karpacki” wcześniej był harcerzem, zastępowym, oraz przybocznym 4 DE im. J. Poniatowskiego. Utworzył sekcję wywiadowczą, łączności, wypadową, gospodarczą i sanitarną. Wszyscy członkowie otrzymali pseudonimy. Spotkania konspiracyjne u Kruczka w Trzemesnej rozpoczęli modlitwą. Zgubiła ich młodzieżowa naiwność i brak konspiracyjnego doświadczenia. Ustalili, że ich celem jest walka z wrogiem Polski, więc muszą mieć broń. Ale karabiny mieli tylko J. Iwaniec i St. Kruczek. Inni powinni sobie broń kupić lub zdobyć. Ktoś im powiedział, że w Karwodrzy ma broń Wojciech Pilar i Franciszek Salamon. W nocy z 24/25 III 1948 r. urządzili na nich akcję. Okazało się, że oni żadnej broni nie mieli. Wystraszeni gospodarze dali znać o „napadzie” na posterunek MO i MO zaczęła penetrować okolicę.

Drugi błąd. „Skowronkowi” /R. Mróz/ najmłodszemu 15 letniemu członkowi grupy dali na przechowanie karabin. Gdy to odkrył ojciec przeraził się, /posiadanie broni było bardzo karalne/ wziął karabin i syna na PUB. Syn na przesłuchaniu podał nazwiska członków grupy. 7 IV 1948 r. wszyscy członkowie „Międzymorza” zostali aresztowani, tylko Franciszkowi Solarzowi /”Puszczyk”/ udało się uciec. 15 V 1948 r. odbyła się rozprawa sądowa. Oto lista sądzonych i otrzymanych wyroków:

1. Edward Baran - „Karpacki” z Karwodrzy, l. 20, Uczeń I Kl. Liceum Mechanicznego w Dębicy, członek ZHP. Wyrok - 15 l. więzienia, utrata praw na 3

lata. Węzienia: Tarnów - Wronki - Płock. Zwolniony 19 XII 1955 r.

2. Stanisław Leśniak - „Sokół” z Janowic, l. 19, Ucz. 2 kl. Gimnazjum Mechanicznego w Tarnowie. Zastępca dowódcy. Wyrok - 12 lat więzienia, utrata praw na 3 lata: Węzienia: Tarnów - Wronki - Jaworzno. Zwolniony 10 III 1954.
3. Stanisław Kruczek - „Szczygieł” z Trzemesny, l. 20, rolnik. Wyrok - 12 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Kraków Montelupich. Zwolniony 5 IV 1955 r.
4. Jan Turaj - „Puchacz” z Ryglie, l. 20, Uczeń 2 kl. Gimnazjum Mechaniczne w Tarnowie, członek ZHP, Sodalicii Mariańskiej. Wyrok - 10 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Wronki - Sieradz. Zwolniony 20 X 1953 r.
5. Franciszek Jędrzejczyk - „Wilczur”, z Bukowej p. Jasło, l. 19. Uczeń 2 kl. Gimnazjum Mechaniczne w Dębicy, członek PCK. Wyrok - 8 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Wronki - Bielawa - Brzeziny. Zwolniony 18 IV 1954 r.
6. Zdzisław Różycki - „Wyżeł” z Chojnika, l. 18, Ucz. 2 kl. Gimnazjum Mechaniczne w Tarnowie, członek ZHP i PCK. Wyrok - 7 lat więzienia. Węzienia: Tarnów - Wronki - Jaworzno. Zwolniony 15 V 1952 r.
7. Czesław Knapik - „Struś” z Rychwałdu, l. 18. Ucz. 4 kl. Gimnazjum Handlowego członek ZHP, Kółka Różańcowego, Sodalicii Mariańskiej, „Wici” PCK. Wyrok - 6 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Wronki - Świdnica - OP Rusk. Zwolniony - 25 V 1951 r.
8. Stefan Kargul - „Tygrys” z Wokowic p. Brzesko, l. 19. Uczeń 2 kl. Gimnazjum Mechaniczne w Dębicy, członek ZHP i PCK. Wyrok; 6 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Wronki - Potulice - Bielawy - Knurów. Zwolniony 15 VII 1953 r.
9. Helena Dziadzio - „Irena Zakrzewska” z Tarnowa? L. 19. Uczennica 2 kl. Gimnazjum

Krawieckiego i kursu maszynopisanego w Tarnowie. Wyrok 5 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Montelupich - Fordoń. Zwolniona 15 X 1951 r.

10. Ewa Rygiel „Dobromysłna” z Fałciszwowej, l. 19, Ucz. 3 kl. Gimnazjum Ogólnokształcącego im Królowej Jadwigi w Tarnowie, członek ZHP. Wyrok 5 l. więzienia. Węzienia: Tarnów - Montelupich - Fordon. Zwolniona 5 XII 1950 r.

Należy jeszcze dodać, że również brat Edwarda Barana, Władysław ps. „Palczewski” za udział w WiN - placówka Tuchów - był aresztowany i w 1948 roku otrzymał wyrok 6 lat (zmniejszony potem do 3 lat), zaś ich siostra Maria Baran aresztowana za pomoc Franciszkowi Solarzowi w 1953 roku otrzymała wyrok 6 lat (prokurator chciał 8 lat). Po założeniu apelacji następny sąd w dniu 1 kwietnia 1953 roku oskarżona uniewinniła.

Takie nieludzkie wyroki wydał sąd wojskowy w składzie: Przewodniczący - por. Władysław Sieracki, ławnicy - kpr. Stefan - Drożdżewicz i strz. Kazimierz Buczkowski protokolant - Zdzisław Bartik.

Osobno był sądzony Jan Iwaniec „Szpak” l. 24 z Karwodrzy, rolnik członek „Wici”. Za posiadanie bez zezwolenia karabinu otrzymał 2 lata więzienia oraz Franciszek Solarz, „Puszczyk” z Karwodrzy, l. 20, Uczeń 2 kl. Szkoły Mechanicznej w Tarnowie, ocalał z wymordowanej przez gestapo rodziny Solarzów. Ukrywał się 4 lata, od 7 IV 1948 do 1 IX 1952. Ujęty, 18 IX 1953 został skazany na 4-krotną karę śmierci, 2-krotnie na dożywocie, utratę praw na zawsze i przepadek mienia. Wyrok wykonano 6 III 1954 r. w Krakowie na Montelupich.

Wszyscy wymienieni byli poddawani nieludzkim torturom. Przytoczę niektóre.

Edward Baran - kazano mu rozbierać się do naga a kilku funkcjonariuszy stało z kablami i biło po całym ciele aż skóra pękała, a ciało stało się jedną wielką raną. Kilka razy w nocy wywożono go samochodem do lasu pod Górą św. Marcina, stawiano pod krzyżem pomordowanych przez Niemców. Przystawiano do głowy pistolet krzycząc - na kolana, módl się, bo to ostatnia twoja godzina, jeśli nie będziesz mówił... bito go pistoletem po głowie, potem odwożono

z powrotem na Bandrowskiego. Tak było kilka razy. Innym razem na przesłuchaniu kilku oprawców biło go do utraty przytomności, polewali wodą i bili. Był bliski śmierci - wierzy, że uratowała go Matka Boża Tuchowska, do której on i cała rodzina mieli wielkie nabożeństwo.

Ewa Rygiel na UB w Tarnowie była bita gumową pałką, a pistoletem wybito jej zęby. Miała połamane żebra nie mogła zdjąć koszuli, bo przywarła do ran. Gdy mdlała, polewano wodą i bito od początku ...

Stanisław Leśniak - wbijano mu szpilki za paznokcie i wypalano dziury w łytkach papierosami.

Stefan Kargul - był bity i kopany po brzuchu. Gdy siedział na taborecie bito go gumowym kablem po plecach w okolicy nerek, gdy mdlał polewano wodą i znów to samo. Czasem tak było dwa albo trzy razy dziennie ...

Helena Dziadzio, - Gdy ją prowadzili na przesłuchanie, przeżyła wstrząs... zobaczyła jak duży pies ciągnął schodami starszego, pokrwawionego mężczyznę, a stojący ubowcy śmiali się i mówili: powiedz gdzie się ukrywa syn, to cię zwolnimy. Wprowadzono ją do sali tortur. Na jednej ze ścian wisiało trzech młodych mężczyzn z nogami rozciągniętymi w górę, a z głowami na dół. Wydawali nieludzkie wycie... Ją sadzano na żelaznym stołku, obracali nim i podnosili do góry ... Z wysokości 3 metrów spadała na beton, uszkodzili jej kręgosłup. Przez trzy dni siedziała w celi w pojedynkę, nie dawali jej nic do jedzenia ... To tylko niektóre pełne okropności fakty ...

Za jakie przestępstwa tak ich torturowano? Organizacja, do której należeli istniała ledwie ponad miesiąc, nie rozkręciła jeszcze swej działalności, żadnego przestępstwa nie popełnili ...

Chyba zbyt szybko zapomnieliśmy o tej młodzieży, dlatego chcę ją przypomnieć. Ocalmy historię „Międzymorza”, by nie spełniło się znane ostrzeżenie, że ci, którzy ukradną narodom ich historię, zapanują nad ich przyszłością.

Opracowano na podstawie książki Maria Żychowska - Represje komunistyczne w Tarnowskim 1945 - 1956 - Kraków, 1913 /IPN/.

Baran Edward

Dziadzio Helena

Jędrzejczyk Franciszek

Knapik Czesław

Leśniak Stanisław

Solarz Franciszek

Turaj Jan

"Kanonizacja Jana Pawła II zobowiązuje!"

- powiedział metropolita krakowski Kardynał Stanisław Dziwisz podczas uroczystości w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach 30 marca 2014 r. Zaapelował, by Polacy w życiu osobistym, społecznym i politycznym dorastali do ideałów, na które wskazywał Jan Paweł II, bo dopiero wtedy jego kanonizacja będzie miała głęboki sens.

W kaplicy Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach płonie ogień pobłogosławiony przez Jana Pawła II. To właśnie od niego odpalone zostały świece umieszczone w lampionach z wizerunkami Jezusa Miłosiernego, św. Faustyny Kowalskiej i bł. Jana Pawła II.

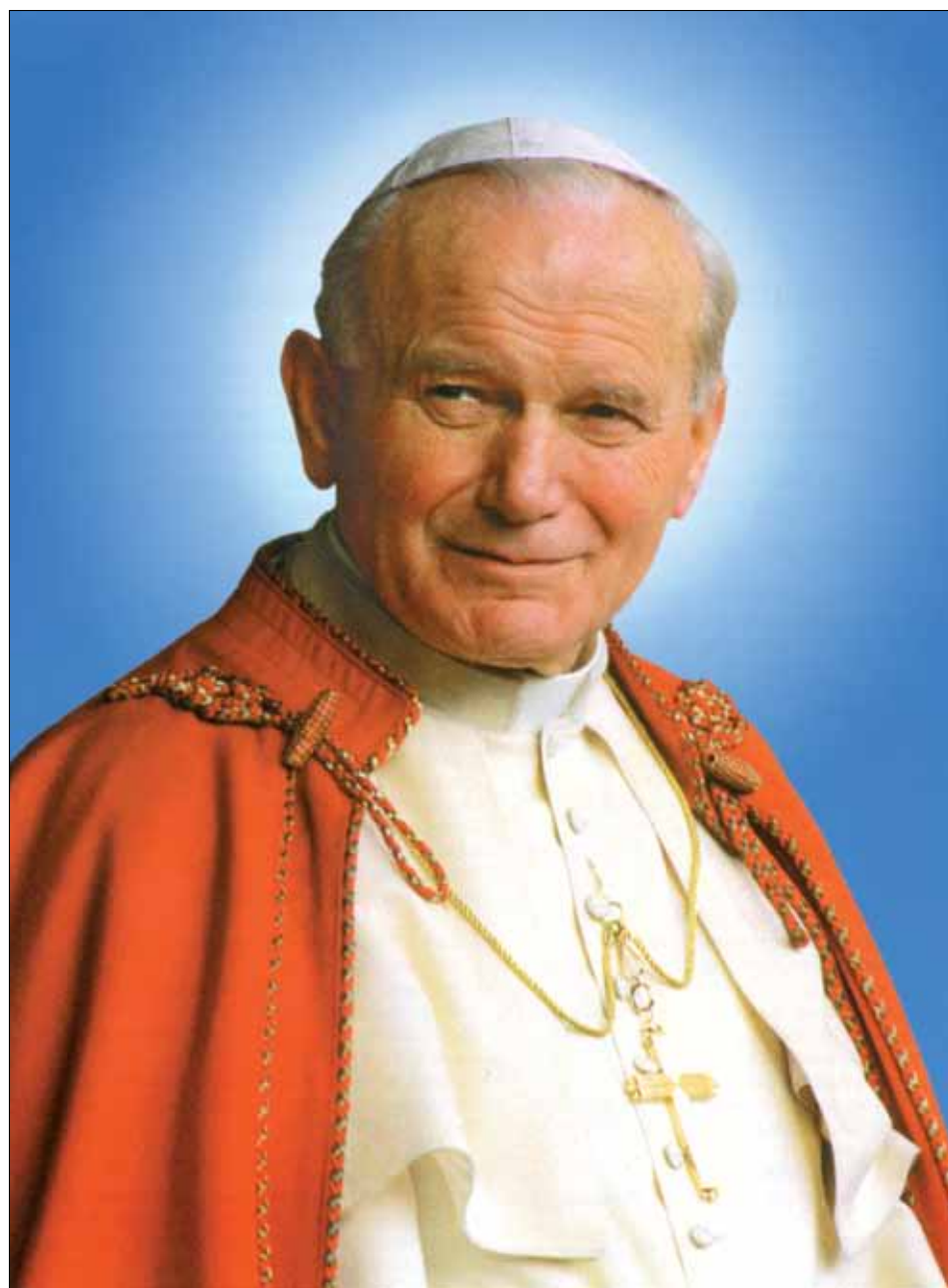
Lampiony z „Kanonizacyjną Iskrą Miłosierdzia” dotrą do wszystkich polskich diecezji i do Rzymu na kanonizację Jana XXIII i Jana Pawła II. Kardynał Stanisław Dziwisz mówił, że Jan Paweł II nie żył dla siebie, ale dla innych. „Jan Paweł II nosił w sobie Bożą iskrę, i dlatego innych inspirował, zapalał, porywał, mobilizował, angażował. Możemy mnożyć podobne słowa. Dla wielu milionów chrześcijan na całym świecie stał się przewodnikiem na ich drogach wiary, nadziei i miłości!”

„Każdy może i powinien nosić w sobie Bożą iskrę miłosierdzia” oraz rozpalać ją wśród najbliższych. „Powinniśmy tą iskrą zapalić całą naszą Ojczyznę, aby było w niej więcej miłosierdzia, więcej braterstwa, więcej solidarności, więcej zgody i prostej, ludzkiej życzliwości”.

To już 27 kwietnia

Transmisję uroczystej mszy kanonizacyjnej z Watykanu 27 kwietnia o godzinie 10.00 będzie można oglądać na kanałach TVP czyli: TVP1, TVP INFO i TVP Polonia.

27 kwietnia o godz. 10.00 na dziedzińcu przy kaplicy połowej Bazyliki Mniejszej w Tuchowie msza kanonizacyjna z Watykanu będzie transmitowana na dużym ekranie telebimu. Serdecznie zapraszamy do wspólnego przeżywania wyniesienia na ołtarze Papieża Jana Pawła II oraz uczestnictwa we wspólnej modlitwie podczas mszy.

KRZYŻ - ZNAK WIARY I KULTURY

WYSTAWA CZYNNA: od 10 kwietnia do 9 maja 2014

Muzeum Miejskie

kultura tuchów

MUZEUM MIEJSKIE W TUCHOWIE

Godziny otwarcia:
środa: 8:00 – 16:00
czwartek: 14:00 – 20:00
piątek: 10:00 – 18:00

Muzeum Miejskie w Tuchowie
ul. Chopina 10, Tuchów
tel/fax: 14 6 525 436
e-mail: muzeum@tuchow.pl

WIECZORNICA WIELKOPOSTNA

czyli nastolatków o życiu i śmierci rozważania

Wielki Post to czas refleksji i zadumy nad życiem i śmiercią. To moment gdy zastanawiamy się nad sensem naszego istnienia, nad tym co przyniesie czas.

Co tak naprawdę jest ważne w naszym życiu? Przemija młodość, uroda, odchodzą od nas Ci których kochamy i Ci których jeszcze nie zdążyliśmy pokochać, odchodzą bo umieranie to odwieczny cykl rządzący prawami natury. Więc nie jest ważne czy jesteśmy młodzi czy mamy już sporo lat, warto zatrzymać się i zadać sobie pytanie jaki jest cel naszego życia?

Takie pytanie postawili sobie uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół w Tuchowie i w niedzielę 30 marca wystawili „Wieczornicę wielkopostną”.

Ci młodzi ludzie dali nam sposobność, aby w pośpiechu codzienności zatrzymać się i zastanowić nad istotą życia i śmierci. Uczniowie odkryli w poetyckich strofach to co piękne i głębokie.

Poezja i śpiew pozwoliły, mamy nadzieję, znaleźć odpowiedź na to pytanie, gdyż na twarzach naszych gości widać było zadumę, skupienie a w oczach niektórych kręcącą się łzę. Mieliśmy możliwość wsłuchać się

w ciszę własnej duszy i zrozumieć, że życie jest niepowtarzalne i powinniśmy wypełniać naszą wędrówkę ważnymi i cennymi elementami.

W tym poetyckim spotkaniu wzięli udział uczniowie oraz nauczyciele tuchowskiego gimnazjum. Recytowali wiersze, a powstały z tej okazji chór śpiewał nostalgiczne piosenki. Wielkopostna scenografia pozwoliła słuchaczom jeszcze głębiej przeżyć to wydarzenie.

Kreśląc te słowa chcemy podziękować wszystkim uczniom i nauczycielom Zespołu Szkół oraz wszystkim tym, którzy tak chętnie zaangażowali się w to przedsięwzięcie. Szczególne jednak podziękowania należą się niezwiązanym z naszą szkołą muzykom. Pani Paulina Kloch, studentka pedagogiki artystycznej, flecistka poprowadziła chór, zaaranżowała śpiewane piosenki, zagrała na flecie oraz fortepianie, p. Robert Kapka - gitara klasyczna, p. Szczepan Pyrzcz - gitara basowa, p. Marek Mikos-bębenki, marakasy, p. Karol Duda - saksofon.

Mamy nadzieję, że czas spędzony z nami pozwoli pamiętać, że śmierć jest nieunikniona ale nie ma nic piękniejszego niż życie.

Justyna Jaworska-Lipka
zdjęcia Piotr Lipka

Z Małgorzatą Gacek

o tym, żeby mieć w życiu jak najwięcej tych nowych dni

rozmawiał Janusz Kowalski

Pochodzi z Lubaszowej, mieszkała blisko Willi Redemptorystów. Później zamieszkała za miedzą niejako, w sąsiedniej wsi Siedliska. Te miejscowości jak i cała nasza gmina oraz Pogórze uważa za najpiękniejsze na świecie. Za żadne skarby nie przeniosłaby się w inne strony świata. Chociaż świat zwiedzać i poznawać lubi ogromnie.

Szkoła podstawowa ugruntowała jej fundament życiowy, nauka, praca, Bóg, honor i ojczyzna. To wcale niepatetyczne, jeśli traktuje się te drogowskazy jako przejęcie tradycji rodzinnych, życie zgodnie z nimi oraz przekazywanie ich następnemu pokoleniu. To właśnie w szkole, ówczesny jej dyrektor, Edward Mikos kształtował i utrwalał te, jak to nazywał, podstawy godnego życia dla siebie, rodziny, społeczeństwa i narodu. W Liceum Ogólnokształcącym w Tuchowie dalszą edukację pani Małgosi przejęli nauczyciele, między innymi pani Sabina Gądek, pani Maria Maniak i wielu innych, których wspomina z szacunkiem i sympatią. Jak mówi przekazywali jej wiedzę, a ona z nią dojrzała do świadectwa. Matura w 1983 roku i pierwsza praca nauczyciela języka polskiego w Szkole Podstawowej w Siedliskach. W tamtych czasach nauczyciel w zasadzie uczył wszystkiego, od wychowania fizycznego do języka rosyjskiego. W roku 1984 ukończyła Studium Pedagogiczne w Tarnowie. Później studiowała filologię polską na Akademii Pedagogicznej w Krakowie oraz na Uniwersytecie Rzeszowskim historię - studia podyplomowe.

Moim największym marzeniem była praca w szkole, z dziećmi i młodzieżą. Dlatego nie szukałam innych rozwiązań zawodowych. Podejmując pracę, jako 19 letnia dziewczyna miałam duży stres.

Niewiele młodszy uczniowie ósmych klas, doświadczeni nauczyciele oraz rodzice moich uczniów, którzy oddali swoje dzieci pod moją dydaktyczną i wychowawczą opiekę. Jeśli czuje się odpowiedzialność za pracę, to taka świadomość może powodować ten właśnie stres. Czasem czułam się dość dyskomfortowo, zwłaszcza gdy starsi mieszkańcy Siedlisk kłaniali mi się. To ja jako młodsza powinnam to czynić. Nie ukrywam, że się tego wstydziałam i czasem już z daleka mówiłam dzień dobry, żeby uprzedzić mającą się spotkać ze mną osobę. To były jeszcze te czasy, że nauczyciel w środowisku miał autorytet, a wśród uczniów szacunek. Nie chcę powiedzieć, że dzisiaj tak nie jest, ale z przykrością stwierdzam, że jest gorzej. To pewnie jest ta wypadkowa cywilizacji technologicznej.

Zainteresowanie historią, poczucie tożsamości kulturowo-społecznej, patriotyzm wyniosła z domu i szkół. Jej dziadek Jan dowodził kawalerią w czasie I wojny światowej, ojciec walczył z okupantami podczas II wojny jako żołnierz Armii Krajowej. W ich domu dużo rozmawiało się o Polsce, o czasach i wydarzeniach historycznych. Zapamiętała kazania, które wygłaszali redemptorysty w czasie stanu wojennego. To były wspaniałe lekcje patriotyzmu połączone z niesieniem nadziei i wiary na lepszą przyszłość. Myślała wówczas, że taki czas jej pokoleniu nie będzie dany. Cieszy się ogromnie, że żyjemy w takiej Polsce, o którą walczył jej dziadek i ojciec. Że może pracować, doświadczać, poznawać każdego dnia w wolnej Polsce

Trzydzieści lat pracuję w moim wymarzonej zawodzie, czyli jako nauczyciel. Przez 12 lat byłam Ławnikiem Sądowym w Sądzie Rejonowym Wydział Karny w Tarnowie. W latach 1998 - 2002 byłam radną Rady Miejskiej w Tuchowie, ponownie w obecnej kadencji od roku 2010. Myślę, że w życiu doświadczyłam już wiele, dane mi też było poznać życie

z jego różnych stron, od tych radosnych, wesołych i szczęśliwych, do tych bardziej smutnych. Dlatego uważam, że życie każdego powinno być w miarę uporządkowane, bo nigdy nie wiesz, co będzie jutro. Kiedy wstaję rano to cieszę się, bo jest nowy dzień, chcę i wiem, że on jest dla mnie, dla mojej rodziny i wszystkich tych, którzy mogli rano rozpocząć właśnie nowy dzień. Czy to jest jakaś maksyma na życie? Pewnie nie, ale ważnym jest, żeby mieć w życiu jak najwięcej tych nowych dni, dlatego każdy rozpoczynający się jest ważnym.

Pani Małgosia męża Stanisława poznała na weselu u sąsiadki. Swoje mieli 26 grudnia 1983 r. w nowo wybudowanym kościele w Siedliskach. Mają trzech synów, Jarek ma lat 28, Przemek 26, a Radek 25. Podkreśla ważność życia rodzinnego, wspólne rozmowy, posiłki, niedziele i święta, ale również zwykłą codzienność. W kontekście dzisiejszych pomysłów na nowe idee tożsamości i ról w społeczeństwie kobiet i mężczyzn uważa, że szczególnie teraz powinniśmy dbać o tradycyjność rodziny i taki przekaz kierować przyszłym pokoleniom.

Staram się swoim życiem, pracą i działalnością służyć ludziom. Praca w szkole daje różne możliwości, dlatego organizowałam i pomagałam w realizacji wielu uroczystości, programów dla dzieci przy współudziale osób starszych, wyjazdów. Na ile mogłam wspierałam rozbudowę szkoły i utworzenia tu gimnazjum. Cieszę się, że uczestniczyłam w życiu naszych Siedlisk i ich rozwoju. Szczególnie cenię to, że przez tych kilka ostatnich lat udało się tak wiele inwestycji.

W rozmowie da się odczuć, skromność, niesłyszana życzliwość i pogodność. Rozmawia się z osobą, której chce się żyć i z której emanuje ciepło, optymizm, nadzieja i wiara. To właśnie ten „nowy dzień” niejako przewodnik życia. Zwiedziła już wiele stron Europy i nie tylko. Kiedyś była w Jerozolimie

FOT. WIKTOR CHRZANOWSKI

i to w okresie świąt wielkanocnych. Tam i w takim okresie pory roku, gdzie blisko 2000 lat temu Chrystus odbywał swoją ostatnią drogę z krzyżem na ramieniu.

To niezwykle przeżycie. Jesteś w miejscach, które znałeś z biblii, książek, ilustracji, fotografii, filmów. W miejscu, które dla chrześcijanina, katolika jest świętym. Moje wyobrażenia z lat dzieciństwa i późniejsze zetknęły się z rzeczywistością. To jakby się przenieść dwa tysiące lat do tyłu i mieć świadomość niezwykłości wyda-

zeń, które tam się dokonały. W takich przypadkach jest tak, że brakuje ci słów, a nawet odczuć, bo stykasz się z potęgą sacrum w kontekście życia tu i jego ponadczasowego wymiaru. Gdy idziesz drogą Chrystusa potęga tego sacrum przerasta możliwości twojego wyobrażenia. Jakikolwiek słowa nie są w stanie opowiedzieć o tym, co czujesz. Warto to przeżyć.

Diękuję za rozmowę i tradycyjnych, a dobrych Świąt Wielkanocnych dla pani jej rodziny i wszystkich czytelników tuchowskiego kuriera.

LUCYNARYNDAK

17 marca w naszym „Koperniku” obchodziliśmy Dzień św. Patryka. Święto to nieodłącznie wiąże się z kolorem zielonym i trójlistną koniczyną, symbolem Irlandii. Dlatego też prawie każdy z nas założył coś zielonego: a to część garderoby, a to przygotowaną wcześniej ozdobę. Z tej okazji przygotowano dla młodzieży różne atrakcje. Uczniowie poszczególnych klas mogli popisać się wiedzą na temat Irlandii i św. Patryka. W quizie ustnym brało udział 6 najlepszych zespołów klasowych, wyłonionych na drodze elimi-

nacji – quizu pisemnego, który odbył się 12 marca.

A oto wyniki quizu:
I miejsce: klasa 3b (Kinga Gomułka, Klaudia Łyda, Dominik Nieć)
II miejsce: klasa 2c (Bartosz Bator, Mateusz Grzebieniowski, Marcin Kurzawa)
III miejsce: klasa 2d (Iwona Ryndak, Marcelina Słota, Ewelina Wojtas)
Kolejnym punktem programu była prezentacja humorystycznych skeczów w języku angielskim. W tej kategorii wzięło udział 6 klas, a wyniki przedstawiają się następująco:
I miejsce: klasa 1c (Zuzanna Piątek, Paweł Radwan, Konrad Starzyk, Daniel Zgórski)
II miejsce: klasa 2c (Bartosz Bator, Dariusz Głęb, Filip Majkutewicz, Arkadiusz Stec)
III miejsce: klasa 1b (Victor Becheanu, Sylwia Hołda, Aleksandra Uchwat).

Nagrody (słowniki, książki do gramatyki, readersy, gadżety) ufundowały wydawnictwa Oxford i Macmillan.

Następnie młodzież naszej szkoły (klasy 1a, 1b i 2d) uczestniczyła w warsztatach tańca irlandzkiego, prowadzonego przez instruktorkę ze Szkoły Tańca Irlandzkiego Comhlan w Krakowie, panią Annę Musiał. Punktem kulminacyjnym święta była parada ulicami miasta Tuchowa, połączona z tańcem na rynku tuchowskim, wszystko przy skocznych rytmach muzyki irlandzkiej.

Uczniowie naszej szkoły bardzo chętnie biorą udział w różnorodnych konkursach. Warto podkreślić, że jest to doskonała okazja, by posługiwać się językiem angielskim w praktyce. Konkursy, które się odbywają podczas obchodów Dnia św. Patryka, wymagają dobrej znajomości tegoż języka. Oprócz wartości lingwistycznych

naszego corocznego przedsięwzięcia, uczniowie mają szansę, by pokazać swoje rozmaite talenty. Wykazują się przy tym nieprzeciętną wyobraźnią i umiejętnościami pracy w zespole.

Serdecznie dziękujemy młodzieży naszej szkoły za duże zaangażowanie, ciekawe pomysły i dobrą zabawę.

Jużyna (podwieczorek) w wiejskiej chacie

Pod takim hasłem 15 marca 2014 r. w Zespole Szkół w Jodłowce Tuchowskiej

odbyło się niezwykle spotkanie uczniów szkoły z dziećmi niepełnosprawnymi – dziećmi z placówki

opiekuńczo-wychowawczej w Ruchowej.

Niesamowita dekoracja wiejskiej chaty i zapach domowych wypieków wprawiły wszystkich zebranych w nastrój pełen wspomnień z dzieciństwa i młodości. Głównym celem warsztatów było zapoznanie dzieci z obowiązkami domowników dawnej rodziny oraz poznanie etapów powstawania chleba i smakołyków z ciasta drożdżowego. Dzieci pod kierunkiem pani Barbary Duran i wolontariuszy, mogły wyrabiać ciasto w drewnianej dzieży, a następnie wykonać różne smakołyki dla swoich rodziców. W chacie, oprócz miłej atmosfery, unosił się zapach pieczonego ciasta drożdżowego oraz aromat wiejskiego masła, którego smak niejedni z nas do dziś pamiętają. Po ciężkiej pracy, dzieci zasiadły do suto zastawionych stołów pełnych podplomyków, rogalików i placków upieczonych przez mamy i babcie. Niespodzianką dla wszystkich były

zajęcia artystyczne, w czasie których dzieci z niewielką pomocą wolontariuszy wykonały kubeczki-upominki. Na zakończenie warsztatów każdy

uczestnik otrzymał certyfikat małego piekarza.

Organizatorzy

"Tajemniczy ogród" oczarował niepełnosprawne dzieci

20 lutego 2014 r. niepełnosprawne dzieci wraz z rodzicami i wolontariuszami, wybrali się na niezapomnianą i pełną wrażeń wycieczkę do teatru im. Ludwika Solskiego w Tarnowie.

Spektakl pt. „Tajemniczy ogród” oczarował nie tylko dzieci, ale także ich opiekunów i nauczycieli. Opowieść o poszukiwaniu przyjaźni i uzdrowicielskiej mocy przyrody, wyreżyserowana i przygotowana z największą starannością, zapierała dech w piersiach, nie tylko poprzez stroje i mistrzowską grę aktorów, ale przede

wszystkim dzięki bajkowej scenografii. Po tak emocjonującym spędzonym czasie wszyscy udali się na obiad do restauracji Agawa w Tuchowie. Przy wysiadaniu z autobusu buzie dzieci były roześmiane od ucha do ucha. Pani Basiu, chcemy więcej takich przygód.

Organizatorzy

Konkurs Recytatorski im. Wł. Broniewskiego - po raz kolejny w Tuchowie

ANNA
STANUCH-MADEJ

Od kilkunastu lat wraz z wiosną pojawia się w Tuchowie kolejna edycja eliminacji rejonowych Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego im. Wł. Broniewskiego. Pod koniec lat 90-tych konkurs organizowała Szkoła Podstawowa w Tuchowie wraz z Domem Kultury, a pionierską pracę organizacyjną wykonały panie: Dorota Cich i Aneta Mikos. W kolejnych latach eliminacje rejonowe przygotowywała polonistka - Katarzyna Skrzyniarz. W tym roku nad sprawnym przebiegiem konkursu czuwały Anna Stanuch-Madej i Renata Szelaż z Zespołu Szkół w Tuchowie.

Do tegorocznych przesłuchań zgłosiło się 14 szkół reprezentowa-

nych przez 26 uczniów. Przesłuchania odbywały się w dwóch kategoriach: szkół podstawowych i gimnazjów. Recytatorów oceniała komisja konkursowa w składzie:

pani Anna Broniek – polonistka z Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Tuchowie

pani Aneta Mikos - polonistka przez wiele lat związana ze Szkołą Podstawową w Tuchowie

pani Kinga Kulas – polonistka, obecnie zatrudniona w Bibliotece Publicznej.

Recytatorów i nauczycieli zgromadzonych w Domu Kultury powitała w imieniu organizatorów pani Wanda Siwek- zastępca dyrektora Zespołu Szkół w Tuchowie. Po niemal godzinnej przerwie, podczas której odbyło się spotkanie autorskie z Andrzejem Grabowskim – pisarzem i podróżnikiem i Arturem Grabowskim – rysownikiem, jury ogłosiło wyniki konkursu.

W kategorii szkół podstawowych I miejsce zajęła Natalia Kucharska ze Szkoły Podstawowej w Bruśniku, II miejsce-Marcelina Zajac ze Szkoły

Podstawowej w Joninach, a III miejsce przypadło reprezentującej Szkołę Podstawową w Ryglicach-Magdalena Faliszek. Wyróżnienie za recytację otrzymała Lidia Nowak ze Szkoły Podstawowej w Tuchowie. Wśród gimnazjalistów laureatkami eliminacji rejonowych zostały 2 uczennice Publicznego Gimnazjum w Tuchowie Alicja Kukulka – I miejsce i Jagoda Wrona – III miejsce, natomiast II miejsce przypadło recytatorce z Publicznego Gimnazjum w Karwodrzy Gabrieli Gryzlo. W tej kategorii jury przyznało aż 5 wyróżnień: dla Justyny Janik z Gimnazjum Publicznego w Siemiechowie, Szymona Dynarowicza i Katarzyny Majchrowicz z Publicznego Gimnazjum w Siedliskach oraz dla Anny Złotnik i Aleksandry Bogackiej z Gimnazjum w Pleśnej.

Pamiątkowe dyplomy oraz nagrody rzeczowe wręczyli nagrodzonym uczniom przewodnicząca jury pani Anna Broniek i reprezentujący Urząd Miasta zastępca Burmistrza – pan Kazimierz Kurczab. Podziękowania otrzymały także nauczycielki przy-

gotowujące wszystkich recytatorów oraz panie zasiadające w komisji. Sponsorem nagród konkursowych był, podobnie jak w poprzednich edycjach, Burmistrz Tuchowa – pan Mariusz Ryś, zaś sponsorem poczęstunku dla młodzieży i opiekunów był właściciel jednej z tuchowskich piekarni – pan Więcek.

Serdecznie dziękujemy w imieniu organizatorów!

Na tegorocznym konkursie królowały wiersze naszej noblistki, Wisławy Szymborskiej wybie-

rane przez większość recytatorów. W tym roku przesłuchania odbyły się 20 marca, w przeddzień Międzynarodowego Dnia Poezji. Dlatego w imieniu organizatorów chcemy zachęcić inne szkoły, zwłaszcza z terenu naszej gminy, aby w kolejnym konkursie spróbowały swoich sił. Bo jak mówi Szymborska: „niektórzy lubią poezję, ale jest ich naprawdę niewiele”. ... Postarajmy się, aby było ich jak najwięcej. Zatem –do zobaczenia w przyszłym roku!

MARIAKRAS

"Poezja jest światem przeżyć i refleksji. Jest po trochu jak mówienie ludzkim językiem w dobie maszyn i komputerów. Nie może jednak być zbyt mądra, bo nikt jej nie zrozumie".

Uśmiech Boga, wywiad z księdzem Janem Twardowskim.

W przerwie XIX Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego im. Władysława Broniewskiego, który odbył się w Domu Kultury w Tuchowie w dniu 20 marca br., uczestnicy konkursu wzięli udział w spotkaniu autorskim z Andrzejem i Arturem Grabowskim.

Z not biograficznych:

Andrzej Grabowski (ojciec) – poeta i prozaik, większości dobrze znany, bowiem było to już kolejne spotkanie autorskie z młodzieżą w tuchowskim Domu Kultury. Kawaler Orderu Uśmiechu, niezależny publicysta, autor licznych książek dla dzieci i młodzieży, felietonów, fraszek, satyr i humorerek. Laureat wielu ogólnopolskich konkursów literackich w dziedzinie poezji, prozy, satyry i tekstów estradowych. Opowiadania, humoreski, wiersze, felietony i fraszki publikował w większości tytułów prasowych w kraju. W latach 1983-2008 opublikował 13 tomików poezji.

Pojawiły się tłumaczenia na język: francuski, niemiecki, wietnamski, japoński, angielski, ukraiński, litewski, czeski i rosyjski. W 2010 roku został zaproszony na Międzynarodową Konferencję Literacką z okazji 1000-lecia Hanoi. Pobyt zaowocował współpracą wydawniczą ze środowiskiem twórczym Wietnamu. Na temat twórczości autora powstało kilka prac magisterskich na uczelniach w Krakowie, Warszawie, Katowicach, Kielcach i w Piotrkowie Tryb. Andrzej Grabowski jest wydawcą magazynu literacko-publicystycznego „ISKRA”. Twórca i organizator największej obszarowo w kraju o ponad 35-letniej tradycji Międzynarodowej Galicyjskiej Jesieni Literackiej. Członek Honorowy Nowosądeckiego Stowarzyszenia Nauczycieli Nowatorów, Związku Zawodowego Dziennikarzy w Poznaniu, ZAiKS-u w Warszawie, Stowarzyszenia Autorów Polskich – Oddział w Płocku. Członek zespołu redakcyjnego kwartalnika „KRYNICA” w Kijowie. W latach 2009-2011 Prezes Krakowskiego Oddziału Związku Literatów Polskich, obecnie wiceprzewodniczący Sądu Koleżeńskiego ZG. ZLP w Warszawie.

Artur Grabowski (syn) – grafik i ilustrator. Redaktor graficzny, autor bardzo ekspresyjnych grafik do tomików poezji, satyr i ilustracji książkowych dla dzieci i młodzieży

oraz licznych projektów okładek książek dla dorosłych. Projektant wielu prac z zakresu grafiki użytkowej, plakatów, folderów i almanachów. Współpracuje z wieloma wydawnictwami projektując okładki i ilustracje tak dla dorosłych, jak i dla dzieci. Jego prace znajdują się w wielu zbiorach w kraju i zagranicą. W latach 2005- 2010 projektował grafiki użytkowe dla wielu placówek kulturalno – oświatowych, serii wydawniczej „Gwiazdozbiory Jesieni Literackiej”. Jest również autorem portretów malarskich patronów szkół w Zborowicach i w Jastrzębi. Podróże do Londynu w ostatnich latach zaowocowały nawiązaniem nowych artystycznych kontaktów i przygotowaniem do druku albumu do retrospektywnej wystawy grafiki i rysunku prezentowanych wcześniej na indywidualnych wystawach, publikacjach książkowych oraz w pismach krajowych i zagranicznych.

Bajka pt. *Powrót smoka* jest autorstwa spółki autorskiej – ojca i syna. Do bajki ten Artur Grabowski wykonał projekt okładki i ilustracje. Bajka ta zdobyła w 1995 roku ZŁOTY MEDAL na międzynarodowym konkursie w Paryżu.

We wrześniu 2011 roku w wydawnictwie Kim Dong w Wietnamie ukazała się książka „Wakacje z Literatem” autorstwa Andrzeja Grabowskiego z ilustracjami Artura Grabowskiego oraz na Ukrainie pt.

W dobie maszyn i komputerów ...

spotkanie z poezją ... światem przeżyć i refleksji

„W Kalejdoskopie” w jego opracowaniu graficznym.

W roku 2012 Artur Grabowski odbył podróż do Szkocji, prezentując swoje prace na uczelniach w Glasgow i Aberdeen, prowadził warsztaty komiksu na Festiwalu Polonijnym w Kirkcaldy uczestnicząc, jako ilustrator książek, w licznych spotkaniach autorskich wraz z ojcem Andrzejem. W marcu 2013 w Japonii ukazał się almanach „Zielone Krajobrazy” znanej poetki Kemie Isogai z grafiką autora. Jesienią 2013 roku w serii wydawniczej Międzynarodowej Galicyjskiej Jesieni Literackiej -Gwiazdozbiory Jesieni ukazał się tomik poezji ilustrowany grafiką autora pt. „Kontrasty”.

Do końca marca w holu tuchowskiego Domu Kultury można było oglądać wystawę prac Artura Grabowskiego pt. „Literackie Metafory”.

Spotkanie autorskie stanowiło kontynuację rozpoczętego w ubiegłym roku cyklu spotkań autorskich. W 2013 roku Andrzej Grabowski dwukrotnie gościł w Domu Kultury, spotykając się z dziećmi i młodzieżą.

Na pierwszym spotkaniu zaprezentował swoją książkę „Bractwo rycerzy” jako przykład radosnej powieści dla młodzieży, było to zatem spotkanie z powieścią.

Podczas drugiego spotkania autorskiego dzieci zaprosił w podróż do piękniejszej strony świata, zaś młodzieży opowiedział o Wietnamie jakiego nie znamy.

Spotkanie autorskie, które miało miejsce 20 marca to spotkanie z poezją, a jak powiedział Andrzej Grabowski to również: „spotkanie rodzinne”, bowiem spotkanie z ojcem Andrzejem i z synem Arturem.

Spotkanie to nie było przypadkowe i znakomicie wpisało się w przeprowadzany w tym dniu konkurs recytatorski oraz obchody Światowego Dnia Poezji. Odbyło się bowiem w przeddzień Światowego Dnia Poezji. 21 marca to nie tylko astronomiczny początek wiosny, to również Światowy Dzień Poezji, który ustanowiony został przez UNESCO w 1992 roku. **Ideą obchodów Światowego Dnia Poezji jest promocja pisania, czytania, publikowania i nauczania poezji.** Z tej okazji co roku na całym świecie organizowane są festiwale, konferencje konkursy, koncerty, spotkania literackie i autorskie poświęcone upowszechnianiu i popularyzacji poezji. „Nie wiem, co to poezja, jest w niej coś z laski Mojżesza: strumień dobędzie ze skały, umie zabijać i wskrzeszać”. (Władysław Broniewski)

Specjalnie dla Czytelników Kuriera Tuchowskiego publikujemy wiersz Andrzeja Grabowskiego i rysunek Artura Grabowskiego.

Marzec miesiącem konkursów w szkole w Piotrkowicach

BEATA CZUBA

Ferie zimowe zakończyły pierwsze półrocze roku szkolnego 2013/2014. Pozostało po nich tylko miłe wspomnienie. Przed nami czas wyjątkowej pracy- sprawdzian po klasie szóstej i zakończenie roku. Aby wzmocnić nadwątlone zimą zdrowie, przeprowadziliśmy działania promujące akcję „Szkłanka mleka dla każdego ucznia” i „Owoce i warzywa w każdej szkole”. Dzieci klas starszych wykonały plakaty zachęcające do picia mleka, a klas

młodszych przygotowali zdrowe kanapki z warzywami i nabiałem.

Doskonaleniu umiejętności oraz rozwijaniu zainteresowań uczniów służą konkursy. Dlatego już 8 marca odbyły się eliminacje do Gminnego Konkursu Recytatorskiego. W grupie dzieci przedszkolnych Szkołą będą reprezentować Martyna Prokop i Natalia Cichy,

w grupie klas 1-3 - Eliza Fudyma i Emilia Kulig, klas 4-6 - Weronika Bandyk i Katarzyna Czuba. Następne były eliminacje do konkursu o tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Tuchowskiej. Piotrkowice reprezentowały: Dana Usarz i Emilia Kulig-klasy 2-3 oraz Klaudia Bandyk i Wiktoria Derus-klasy 4-6. Emilia Kulig zajęła drugie miejsce w swojej grupie wiekowej. Gratulujemy!

Wszyscy chętni uczniowie mogli prezentować swoje talenty w szkole 21 marca na corocznej imprezie pod tytułem „Dzień Talentów- w Hołdzie Patronowi”. Po krótkim programie wspomnieniowym poświęconym patronowi ks. Władysławowi Gibale i odśpiewaniu hymnu szkoły, dzieci zaprezentowały się w przygotowanych przez siebie tańcach, śpiewach, sztuczkach magicznych i innych umiejętnościach. Wysoki poziom artystyczny prezentacji nagradzany był głośnymi brawami.

Złożenie kwiatów na grobie Patrona zakończyło wiosenną zabawę poprowadzoną i przygotowaną przez panią Beatę Czubę, Renatę Mączko i ks. Mariusza Urbańskiego.

Mistrzowie Ortografii Ziemi Tuchowskiej

XIII Gminny Konkurs Ortograficzny

ANNACICHY
JANDUSZA

W tym roku Gminny Konkurs Ortograficzny odbył się 19 marca po raz pierwszy w Szkole Podstawowej im. Batalionu AK „Barbara” w Lubaszowej. Już po raz trzynasty uczniowie wszystkich typów szkół w naszej gminie zmierzili się z pułapkami ortograficznymi języka polskiego.

Od samego początku główną organizatorką tej imprezy jest pani Anna Totoś, która wraz z innymi nauczycielami czuwa nad sprawnym przebiegiem konkursu. Wszystkich uczestników i towarzyszących im opiekunów powitała serdecznie pani dyrektor mgr Barbara Dusza. Uroczystego otwarcia XIII konkursu o tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Tuchowskiej dokonał Burmistrz Tuchowa pan Mariusz Ryś, który od 13-u lat aktywnie wspiera to przedsięwzięcie.

Przygotowaniem tekstów dyktand zajęli się doświadczeni poloniści: pani Małgorzata Koziół, pani Anna Piątek i pan Jan Dusza. Przewodniczącym komisji został tradycyjnie pan Józef Koziół, który aprobował przygotowane dyktanda.

Ponad 50-u uczniów wzięło udział w ortograficznych zmaganiach. Dzieci w klasach II - III wżruszały się krótką historią żółtego wróbelka, uczniowie klas IV - VI wzięli udział w turnieju rycerskim, na który „przygalałował” chętnie

olbrzymim rumaku niezwycożony dotychczas Hubert z Rzeszowa”, gimnazjalistom zaimponował „ Pewien niemłody już, czterdziesto- pięcioipółletni pseudohipis, ostrzyżony na półkrótko eks-Hispan z Malagi...”, licealiści natomiast analizowali wspomnienia Ambrozego, który „... zauważa też napawający go nieklamana radością fakt, iż bezsprzecznie jest przykładowym i honorowym dżentelmenem.”

Po finałowych zmaganiach ortograficznych uczestnicy mogli skorzystać z obfitego bufetu i obejrzeć projekcję filmu, a komisje konkursowe zasiadły do wyjątkowej pracy. Wreszcie po dwóch godzinach

emocjonującego oczekiwania ogłoszono ostateczne wyniki:

Grupa I – klasy II i III szkół podstawowych

I miejsce i tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Tuchowskiej – Julita Wiejackska (Tuchów)

II miejsce – Emilia Kulig (Piotrkowice)

III miejsce – Dawid Osika (Jodłówka Tuchowska)

Grupa II – klasy IV szkół podstawowych

I miejsce i tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Tuchowskiej – Wiktoria Hudyka (Tuchów)

II miejsce – Dariusz Surdel (Łowczów)

III miejsce – Izabela Cetera (Dąbrówka Tuchowska)

Grupa III – gimnazja

I miejsce i tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Tuchowskiej – Dawid Gacek (Burzyn)

II miejsce – Zuzanna Ryba (Tuchów)

III miejsce – Magdalena Szczepańska (Siedliska)

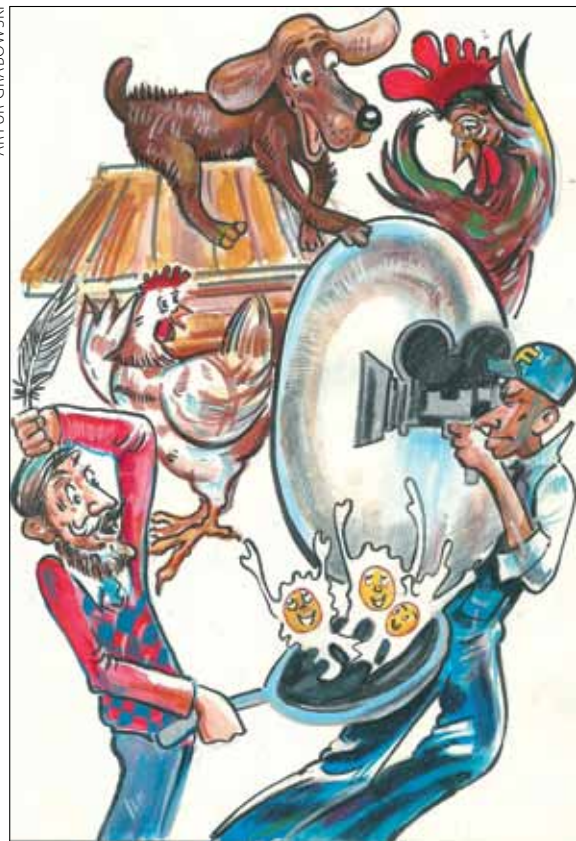
Grupa IV – liceum

I miejsce i tytuł Mistrza Ortografii Ziemi Tuchowskiej – Michał Bujak (Tuchów)

II miejsce – Dominika Gomułka (Tuchów)

III miejsce – Iwona Ryndak (Tuchów)

Atrakcyjne nagrody i dyplomy wręczył Burmistrz Tuchowa mgr Mariusz Ryś.

Andrzej Grabowski

HECA Z JAJEM

Na ulicy Kurzej zniosła kura jajo duże. Takie duże, że aż kurze wydało się ciut za duże i za wielkie (tak na oko) bo szerokości i wysokości tego jaja w objętości tak poczęła nagle złościć wszystkie inne kury wokół, iż sam kogut czuł niepokój: -Mała kura? Jajo w i e l k i e! Już to pachnie wielkim zielkiem i gdakaniem... i hałasem... - Jaki też się zdarza czasem na podwórkach wokół Kurzej gdzie nie zawsze sprawy duże powierzali inni kurze.

- To ci jajo? będzie hecal- Pies na budzie się podniecał. Kogut orzekł: - Piękna wizja, gdy przyjedzie TELEWIZJA i pokaże jajo światu... - A to dla nas będzie atut - kury na to, - że na Kurzej rzeczy duże mogą istnieć dzięki kurze!

I w KULTURZE dzieła wielkie często z małych się wywodzą - podwórkowy rzekł samorząd przed kurnikiem stając dzielnie.

I tu autor wziął patelnie i zadzwonił o nią jajem staropolskim obyczajem. Jajo siętrzymało dzielnie I przy pierwszej lepszej próbie wykonało salto d ł u g i e... Roztrzaskała się skorupka a z niej białko i trzy żółtka wyskoczyły roześmiane: - Chcemy też być sfilmowane! Każde musi być w reklamie! Jedno w cyklu „Omlot dziki”, drugie w „Skoczne naleśniki”, trzecie... - STOP! Bo i ty możesz utrzcć sobie kogel- mogel, albo jeśli to nie bajka powiedz, co sam zrobisz z jajka?

Szkoła Muzyczna I stopnia w Tuchowie rozpoczęła nabór na nowy rok szkolny 2014/2015

Szkoła Muzyczna I stopnia w Tuchowie ogłasza nabór uczniów na nowy rok szkolny 2014/2015. Wszystkich chętnych zapraszamy do odwiedzenia naszej strony internetowej www.sm.tuchow.pl i pobrania wniosku z zakładki rekrutacja. Podania o przyjęcie do szkoły prosimy składać w dniach od 24 marca do 15 kwietnia 2014 r. Dodatkowych informacji udziela sekretariat szkoły, pokój nr 10, Dom Kultury w Tuchowie, tel. 14 6520307.

Wszystkich zainteresowanych serdecznie zapraszam również na Dzień Otwarty 7 kwietnia 2014 r. o godz. 16.00 do Domu Kultury w Tuchowie, ul. Chopina 10. Podczas spotkania będzie możliwość poznania instrumentów i konsultacje z nauczycielami.

Jan Gładysz, dyrektor szkoły

WYRÓŻNIENIE DLA ZESPOŁU "VOICE"

MARIAKRAS

22 marca br. zespół „VOICE” wziął udział w VI Podkarpackim Przeglądzie Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „ZŁOTY GRYF” 2014 w Dębicy.

Organizatorem przeglądu już po raz szósty był Miejski Ośrodek Kultury. Celem organizowanych przeglądów jest integracja i animacja środowiska tanecznego, populary-

zacja zespołowych form tanecznych i ich walorów artystycznych, kultywowanie polskich tradycji ludowych, przybliżanie dzieciom i młodzieży różnych form tańca oraz wymiana pomysłów i doświadczeń w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżowymi zespołami tanecznymi.

W przeglądzie udział wzięły zespoły taneczne działające w szkołach, świetlicach i placówkach oświatowych oraz kulturalnych w dwóch kategoriach wiekowych: 7-12 lat oraz 13-18 lat, w dwóch kategoriach tanecznych: formy różne i taniec ludowy.

Przy ocenie jury kierowało się następującymi kryteriami: opracowanie choreograficzne, dobór repertuaru, muzyki, kostiumu, poziom prezentacji, ogólne wrażenie artystyczne.

W kategorii formy różne, 13-18 lat, zespół „VOICE” stanął do rywalizacji z 33 zespołami – formacjami tanecznymi, które przedstawiły wysoki poziom umiejętności tanecznych.

Zespół zaprezentował się w choreografii ARABIAN DANCE otrzymując wyróżnienie, a każdy członek zespołu pamiątkowy kubek. Serdecznie gratulujemy!

FOT. PAMEŁ POTĘPA

Kilka słów o zespole „VOICE”.

Istnieje od dwu i pół roku i działa przy Domu Kultury w Tuchowie. Obecnie tworzy dwie grupy: młodszą i starszą. W jego skład wchodzi dzieci i młodzież szkół podstawowych i średnich, łącznie 40 osób. Ich pasją jest taniec nowoczesny, który ćwiczą dwa razy w tygodniu pod okiem dyplomowanego instruktora i choreografa tańca Pawła Potępy. Swoimi występami uświetniają organizowane przez tuchowski Dom Kultury wydarzenia kulturalne i imprezy. W przeddzień wyjazdu do Dębicy, w dniu 21 marca podczas zorganizowanej na powitanie wiosny Imprezy Masowej, zespół „VOICE” wystąpił z czterema prezentacjami. Grupa młodszą zaprezentowała choreografię „Budzik” oraz „Taniec Indiański”, zaś starsza: „Irish dance” - taniec irlandzki oraz „Arabian Dance” - taniec arabski.

Występuje również gościnnie, m.in. na corocznie organizowanej Międzynarodowej Spartakiadzie Młodzieży Niepełnosprawnej „Europa bez barier” w Tarnowie.

Zespół bierze także udział w różnych konkursach. W 2012 r. reprezentował Dom Kultury na XXXII Międzynarodowym Turnieju Tańca Nowoczesnego w Wasilkowie koło Białegostoku. W lipcu br. jako reprezentacja Polski weźmie udział w Międzynarodowym Festiwalu w Ankarze (w Turcji).

Trzymamy kciuki oraz życzymy powodzenia i sukcesów! I niech „Podczas każdego tańca, któremu oddajecie się z radością, umysł traci swoją zdolność kontroli, a ciałem zaczyna kierować serce”. (Paulo Coelho)

MIEJSCE NA PODIUM DLA KAROLA CISZKA I WERONIKI CZARNIK

Miło nam poinformować o kolejnych sukcesach pary tanecznej z Domu Kultury w Tuchowie. 22 marca br. Karol Ciszek i Weronika Czarnik na XXI Ogólnopolskim Turnieju Tańca Towarzystwa o Puchar Dyrektora Miejskiego Centrum Kultury „SOKÓŁ” w Nowym Sączu, w kategorii wiekowej 14-15 D Kombinacja, zdobyli 1 miejsce.

Dzień później, 23 marca ponownie sięgnęli po puchar. Wzięli udział w X Ogólnopolskim Turnieju Tańca Towarzystwa o Puchar Tadeusza Wrześniaka, właściciela Hut Szklą, który odbył się w Ośrodku Sportu i Rekreacji

w Staszowie. W turnieju wzięła udział rekordowa liczba 180 par z 46 klubów tanecznych z całej Polski. Karol i Weronika w swojej kategorii wiekowej ponownie stanęli na podium zajmując wysokie 3 miejsce. Stając do rywalizacji walczyli o zwycięstwo, puchary oraz medale, ale również o punkty, dzięki którym mogą awansować do wyższej klasy tanecznej, od której dzieli ich już tylko „krok”. Jedno podium bowiem brakuje do awansu Karola i Weroniki do zdobycia wyższej klasy C.

Serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych tanecznych sukcesów!

Wystawa Pisanki, kraszanki, malowanki

ANNAPORĘBA

Od 27 marca do 15 kwietnia 2014 r. w holu Domu Kultury w Tuchowie można oglądać „Wystawę pisaneł, kraszaneł i jajek zdobionych metodą decoupage oraz guillingu. Na wystawie zaprezentowano dorobek twórcy Pań z Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tuchowie.

Obok tradycyjnych motywów zdobniczych, można obejrzeć inne, współczesne sposoby dekoracji pisanek. Są ekspozycje z bibuły, cekinów, malowane, wykonane metodą decoupage oraz guillingu. Przepięknie wyglądają szydełkowe pisanek zawieszkowe oraz inne ozdoby wynikające z tradycji świąt Wielkanocnych. Pisanki ozdobią nasze świąteczne

stoły i są wyzwaniem dla talentów artystycznych. Dają możliwość stosowania przeróżnych technik plastycznych. I dawniej, i obecnie, jajko symbolizuje rodzącą się do życia przyrodę, której piękno, szczególnie wiosną, nikomu nie jest obojętne. Jest wyrazem sił witalnych i odradzającego się życia. Wystawa pisanek (malowaneł, kraszaneł, oklejaneł, rysowaneł, skrobaneł, drapanek itp.) powstała dzięki inicjatywie i zaangażowaniu Przedwodniczącej PZERiI w Tuchowie. Sama jednak nie przygotowała by tej pięknej wystawy, gdyby nie ogromne zaangażowanie i udział

członkiń Związku p. Barbary Madejczyk, p. Bogusławy Klimek, p. Marii Karpieł, p. Jadwigi Ratuszyńskiej i p. Zofii Chochołowicz w pracach przygotowujących ekspozycje i wystawę. Swoje Zbiory na wystawę udostępniła również Pani Zofia Geszejter – Karwat oraz Pani Ewa Iwaniec. Piękno wystawy wzbudza podziw i zachwyt odwiedzających.

Biblioteka uczestniczyła w akcji „Tydzień z Internetem”

BOŻENA WRONA

24 marca 2014 r. biblioteka w Tuchowie zaprosiła seniorów na spotkanie „Pole do popisu”, organizowane w ramach kampanii „Tydzień z Internetem”.

Podczas internetowego, przeprowadzonego na żywo wykładu, uczestnicy dowiedzieli się, jak korzystać z komputera oraz jak przez Internet zdobywać wiedzę i kompetencje,

które mogą być przydatne na rynku pracy. Przekonali się, jak pomoc we wskazaniu kierunków rozwoju swoim dzieciom czy wnukom, sprawdzili również, gdzie szukać informacji pomocnych w znalezieniu pracy i dlaczego na emeryturze warto zostać wolontariuszem.

Biblioteka w Tuchowie zorganizowała spotkanie w ramach kampanii „Tydzień z Internetem”. Jest to ogólnoeuropejska akcja, wspierana przez Neelie Kroes, Wiceprzewodniczącą Komisji Europejskiej i Komisarz Unii ds. Agencji

Cyfrowej. Kampania odbyła się już po raz czwarty. Celem tegorocznej edycji było pokazanie, jak Internet i znajomość nowych technologii pomagają w poszukiwaniu pracy. W Polsce kampanię koordynuje Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI), prowadząca m.in. ogólnopolski Program Rozwoju Bibliotek.

Spotkanie zostało zrealizowane w oparciu o scenariusz przygotowany przez Orange Polska i Fundację Orange.

ROZMAWIALI O KARIERZE W BIBLIOTECE

BOŻENA WRONA

Które zawody są najbardziej przyszłościowe? Gdzie się uczyć? Co studiować, aby w przyszłości mieć nie tylko pracę, ale i satysfakcję z tego, co się robi? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań związanych z planowaniem swojej kariery zawodowej szukali uczestnicy spotkania z Krzysztofem Kotkowiczem, pochodzącym z Warszawy administratorem serwerów, przedsiębiorcą i blogerem. W swojej karierze zawodowej pracował dla takich firm jak nasza-klasa.pl, Brandlay sp.z o.o. i Europejskie Radio dla Białorusi.

Spotkanie odbyło się w Bibliotece Publicznej w Tuchowie w dniu 13 marca 2014 r. Krzysztof Kotkowicz jest jednym z 30 młodych profesjonalistów, którzy w całej Polsce odwiedzają biblioteki, szkoły i domy kultury. To młodzi ludzie mający ciekawą, przyszłościową pracę związaną z nowoczesnymi technologiami. Wszystkich łączy charyzma, pasja i ważne doświadczenia zawodowe, mogące być inspiracją dla młodzieży.

W spotkaniu wzięło udział 25 osób – uczniów Zespołu Szkół im. Bitwy pod Łowczówkiem w Tuchowie. Dowiedzieli się, jak wygląda dzień pracy młodego profesjonalisty, wspólnie rozmawiali o nowych zawodach i zastanawiali się, które z nich są najbardziej przyszłościowe. Całość miała charakter warsztatowy – były quizy, pytania, wspólne ćwiczenia. Pod koniec spotkania zadaniem

uczestników było napisanie odpowiedzi na pytanie: co was najbardziej zainspirowało. Oto najciekawsze wypowiedzi:

„Zainspirowało mnie to, że warto dążyć do tego, co się lubi mimo przeszkód. Dowiedziałem się też kilku ciekawych informacji o tym, jak kierować swoją karierą”

„Warto było przyjść. Wiem, co będę robił w życiu, ile zarabiał”

„Zainspirowało mnie szukanie swojej pasji i dążenie do sukcesu”

„Jeśli będę się starał, to musi się udać”

„Zainspirowało mnie to, jak wiele w życiu można osiągnąć i to w młodym wieku”

„Ukazanie kierunku w drodze do przyszłości”

Bardzo dużo było wypowiedzi podkreślających, że warto było przyjść, wielu osobom podobała się szczerść wypowiedzi prowadzącego oraz wszystkie informacje o tym, jak kierować swoją karierą. Każdy młody człowiek na pewnym etapie swojego życia stanie przed podjęciem decyzji o wyborze drogi zawodowej. Nie jest ona łatwa i tylko nieliczni od początku wiedzą, jaki zawód wybiorą. Dlatego warto się wcześniej dobrze przygotować, poznać swoje kompetencje, możliwości, talenty i pasje. Warto wybrać zawód, którego wykonywanie będzie sprawiało satysfakcję.

Spotkanie było elementem drugiej edycji projektu „Link do przyszłości. Młodzi, Internet, Kariera”, w którym uczestniczy Biblioteka Publiczna w Tuchowie. Jest to przedsięwzięcie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, realizowane dzięki środkom firmy Microsoft i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, objęte patronatem Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Tarnów, dnia 17 marca 2014 r.

Uwaga! Ważna data dla osób korzystających z abolicji w ZUS.

Wkrótce upływie 12-miesięczny termin opłacenia należności niepodlegających umorzeniu dla osób, które w pierwszym kwartale 2013 roku otrzymały od ZUS decyzję określającą warunki umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej.

Ustawa abolicyjna to ustawa z dnia 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551). Ustawa ta zakłada możliwość umorzenia nieopłaconych składek wyłącznie za siebie na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe wraz z odsetkami za zwłokę, opłatami dodatkowymi, opłatami prolongacyjnymi, kosztami upomnienia i kosztami egzekucyjnymi za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r.

Osoby, które nie są w stanie uregulować należności niepodlegających umorzeniu na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej mogą wystąpić do ZUS z wnioskiem o rozłożenie

ich na raty. Co ważne, umowa z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych o rozłożenie na raty należności z tytułu składek musi zostać zawarta przed upływem 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek. Tylko podpisanie umowy z ZUS, a nie złożenie samego wniosku o rozłożenie na raty warunkuje możliwość umorzenia należności. W takim przypadku decyzja o umorzeniu zapadnie po uregulowaniu należności objętych umową.

Niedotrzymanie terminów określonych ustawą abolicyjną oznacza decyzję odmowną w sprawie umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek. W takim przypadku płatnik może wystąpić ponownie z wnioskiem o umorzenie należności na podstawie ustawy abolicyjnej, jednakże nie później niż do 15 stycznia 2015 r.

Ustawa abolicyjna obowiązuje w okresie od 15 stycznia 2013 r. do 15 stycznia 2015 r. i obejmuje osoby podlegające obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowa-

dzionej pozarolniczej działalności w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. Ponadto ustawodawca umożliwił umorzenie należności na podstawie przepisów tej ustawy objął również spadkobierców oraz osoby trzecie, wobec których Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję o przeniesieniu odpowiedzialności za zadłużenie z w/w tytułu. Wniosek o umorzenie należności należy złożyć w ciągu 24 miesięcy od daty wejścia w życie ustawy tj. do dnia 15 stycznia 2015 r. włącznie.

W przypadku kiedy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyda decyzję o odpowiedzialności osoby trzeciej lub spadkobiercy za zadłużenie z tytułu składek, decyzję określającą wysokość zadłużenia lub decyzję o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym po dniu wejścia w życie ustawy abolicyjnej, wniosek o umorzenie należności można złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tej decyzji, chyba że 24-miesięczny termin określony w ustawie jest dłuższy.

Elżbieta Stachowiak
Rzecznik Prasowy
Oddziału ZUS w Tarnowie

Od 1 kwietnia nowe ceny za wodę i ścieki

DORZECZE BIAŁEJ
Spółka Komunalna Sp. z o.o.

Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” w Tuchowie informuje, że od 1 kwietnia 2014 roku ulegną zmianie ceny za dostarczoną wodę oraz za odprowadzone ścieki w gminach należących do spółki, w tym także w gminie Tuchów.

Aktualne taryfy obowiązujące od 1 kwietnia 2014 r.

Woda

Cena za 1m³ dostarczonej wody [zł/m³] – 4,49 zł brutto

- stawka opłaty abonamentowej na odbiorcę:

wodomierz główny (rozliczenie 2 mies.): 6,37 zł brutto

podlicznik (rozliczenie 2 mies.): 2,11 zł brutto

wodomierz główny (rozliczenie 1 mies.): 4,10 zł brutto

podlicznik (rozliczenie 1 mies.): 2,11 zł brutto

rozliczenie ryczałtowe (1 mies.): 3,08 zł brutto

Ścieki

Cena za 1m³ odprowadzonych ścieków [zł/m³] – 5,62 zł brutto

rozliczenie ryczałtowe (rozliczenie 2 mies.): 3,50 zł brutto

Jednocześnie informujemy, że ceny podane są cenami dla odbiorców usług i są one pomniejszone o dopłaty uchwalone przez rady poszczególnych gmin.

W gminie Tuchów dopłata do 1 m³ ścieków wynosi 6,80 zł brutto, do 1 m³ wody 2,20 zł brutto.

Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o.o., informuje, że na obszarze wszystkich nowo wybudowanych sieci uzyskiwane są pozwolenia na użytkowanie. Po uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie zostanie skierowana do mieszkańców informacja o możliwości przyłączenia się do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Informacje nt. przyłączy można bezpośrednio uzyskać w przedsiębiorstwie pod numerem telefonu 14 621 05 62 lub na naszej stronie internetowej.

Aby móc przyłączyć się do sieci koniecznym jest wypełnienie wniosku o przyłączenie. Wzory wniosków dostępne są w sekretariatach poszczególnych gmin, w sekretariacie spółki oraz na stronie internetowej przedsiębiorstwa.

Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o.o. w miesiącach kwietniu i maju będzie organizowała spotkania z mieszkańcami, na których zostaną omówione kwestie przyłączy do sieci.

R E K L A M A

kultura
DOM KULTURY
W TUCHOWIE
www.dk.tuchow.pl
warto odwiedzić

www.tuchow.pl
warto zobaczyć

DYŻURY APTEK W KWIETNIU

31.03-06.04.2014

"RÓŻANA", UL. MICKIEWICZA 22

07.04-13.04.2014

"POD BIAŁYM ORŁEM", UL. RYNEK 12

14.04-20.04.2014

"PROLEK", UL. MICKIEWICZA 48

WIELKI TYDZIEŃ

21.04-27.04.2014

MGR FARM. M. PIECH, UL. JANA PAWŁA II

WIELKI PONIEDZIAŁEK

28.04-04.05.2014

NFOZ "KOLAGEN", UL. SZPITALNA 1

1 MAJA, 3 MAJA

POMIESZCZENIA DO WYNAJĘCIA

Burmistrz Tuchowa informuje o możliwości wynajęcia pomieszczeń w miejscowości Siedliska (dojazd przez Lubaszową).

Są to pomieszczenia, które wykończone zostały w 2013 roku, a zatem w stanie idealnym. Budynek wyposażony jest w instalację elektryczną, gazową, ogrzewanie, monitoring, telefon i internet.

Dokładna lokalizacja: Siedliska 12F – budynek wielorodzinny z częścią biurową

Wyposażenie obiektu: instalacja elektryczna, gazowa, grzewcza, monitoring, telefon, internet

Powierzchnia pomieszczeń biurowych: 183,17 m²

Parking: tak

Odległość od drogi wojewódzkiej: 400 m

Odległość od stacji kolejowej: 300 m

Odległość od przystanku komunikacji samochodowej: 100 m

Stawka wywoławcza czynszu: 10,00 zł/m² – przetarg ustny nieograniczony.

Szczegółowa specyfikacja powierzchni biurowych:

- przedsionek: 3,69 m²

- komunikacja: 26,18 m²

- sekretariat z aneksem: 16,48 m²

- pomieszczenie biurowe (gabinet kadry zarządzającej): 18,06 m²

- pomieszczenie biurowe: 20,66 m²

- pomieszczenie socjalne: 7,55 m²

- pomieszczenie biurowe: 13,95 m²

- pomieszczenie biurowe: 15,05 m²

- pomieszczenie biurowe: 15,00 m²

- komunikacja: 10,69 m²

- WC damski: 3,34 m²

- WC męskie: 3,34 m²

- pomieszczenie biurowe: 15,14 m²

- pomieszczenie biurowe: 11,57 m²

- archiwum: 2,71 m²

Istnieje możliwość wynajęcia zarówno całej powierzchni, jak i jej części, a także pojedynczych pomieszczeń.

Zainteresowanych prosimy o składanie wniosków w Urzędzie Miejskim w Tuchowie (Rynek 1), pokój numer 5 lub w Biurze Obsługi Klienta. Szczegółowych informacji udziela Katarzyna Derus-Krawczyk, tel. 14 625 176 w. 18 (k.derus@tuchow.pl).

R E K L A M A

OCHRONA

(((24h)))

- Ochrona osób i mienia
- Zabezpieczanie imprez
- Systemy alarmowe i TV dozorowa
- Patrole interwencyjne

604 11 90 70 biuro@ochrona-orzel.pl www.ochrona-orzel.pl

ELIMINACJE GMINNE OTWP – ZNAMY ZWYCIĘZCÓW

ŁUKASZGIEMZA

57 osób w trzech kategoriach wiekowych stanęło na starcie rywalizacji o prawo udziału w eliminacjach powiatowych do Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”.

Po ponad 3 godzinach zmagani, komisja sędziowska wyłoniła uczniów, którzy będą reprezentować gminę Tuchów podczas powiatowych eliminacji OTWP. Uczestnicy podzieleni na trzy grupy rozpoczęli swoje zmagania od rozwiązywania pisemnego testu składającego się z 30 pytań. Następnie komisja w składzie: Mariusz Janusz, Stanisław Wabno, Jacek Oleksowicz, Krzysztof Siwak i Grzegorz Borgula sprawdziła oddane prace wyłaniając w ten sposób uczestników drugiego etapu, tj. części ustnej. W kolejnym etapie uczestnicy kolejno losowali po trzy pytania (jedno związane z działalnością i historią ZOSP RP oraz po dwa pytania z wiedzy ogólnej). Członkowie komisji ocenili udzielone odpowiedzi poszczególnych uczestników i po podliczeniu punktów okazało się, że w grupie gimnazjum do wyłonienia drugiego finalisty niezbędna jest dogrywka. Uczestnicy dogrywki odpowiedzieli

na kolejne trzy pytania i po dokonaniu ich oceny, przewodniczący komisji – Mariusz Janusz mógł podać ostateczne wyniki, które przedstawiają się następująco:

SZKOŁA PODSTAWOWA
I miejsce – WĄS Anna (Tuchów)
II miejsce – ŻBYLUT Aleksandra (Jodłówka Tuchowska)
III miejsce – PISKA Dominika (Trzemesna)

GIMNAZJUM
I miejsce – OSIKA Julia (Jodłówka Tuchowska)
II miejsce – GRZENIA Kamil (Tuchów)
III miejsce – KRAS Ksenia (Siedliska)

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

I miejsce – WĄS Dominik
II miejsce – SANDECKA Karolina
III miejsce – WÓJCIK Michał

Pierwsze dwie osoby z każdej grupy wiekowej uzyskały awans do etapu powiatowego, który początkiem kwietnia odbędzie się w Tarnowie.

Zwycięzcy poszczególnych grup otrzymali z rąk zastępcy burmistrza Tuchowa – Kazimierza Kurczaba i Prezesa ZOG ZOSP RP w Tuchowie – Mieczysława Krasa nagrody w postaci pucharów, dyplomów, sprzętu elektronicznego (tablety, MP4, słuchawki) a wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy i drobne upominki.

Organizator eliminacji gminnych tj. Zarząd Oddziału Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Tuchowie serdecznie dziękuje za pomoc w organizacji turnieju: burmistrzowi Tuchowa, dyrekcji oraz pracownikom Domu Kultury w Tuchowie a także Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuchowie, która przekazała środki na zakup nagród dla uczestników eliminacji.

Wszystkim uczestnikom oraz zwycięzcom eliminacji serdecznie gratulujemy oraz życzymy powodzenia na kolejnych szczeblach eliminacji.

R E K L A M A

od urodzenia

W zapewnieniu bezpieczeństwa pomagają nam specjalistyczny sprzęt przekazany przez

- Przyjazna szkoła rodzenia
- Porody wśród najbliższych
- Stała opieka i pomoc medyczna
- Naturalne metody łagodzenia bólu
- Pełna kontrola neonatologa nad maluszkami

Fundację Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

 dziękujemy:)

Informacja w poradni K, pod numerem

tel. 14 65 35 123

tel. poradni Oddziału Ginekologiczno - Położniczego i Neonatologicznego

14 65 35 114

 **Centrum
Zdrowia**

przyjazny szpital rodzinny

TUCHÓW

ZAPACHNIAŁO, ZAJAŚNIAŁO, WIOSNA, WIOSNA, WIOSNA ACH TO TY ...

MARIAKRAS

Apo lutym marzec spiesz, koniec zimy wszystkich cięszy". Bociany na Józefa już przyleciały i prawdziwy początek wiosny zapowiedziały. Mówi się, że przysłowia są mądrością narodu. Jest w tym zapewne wiele prawdy.

O przysłowia przy tej okazji mowa, gdyż w ich treści jest również wiosenna wymowa. Od dziada, pradziada, ludzie obserwowali cykliczne zmiany zachodzące w przyrodzie wraz z kolejnymi miesiącami i porami roku. Na tej podstawie prognozowali, jaka będzie pogoda, czy zima długo potrwa, czy wiatr mocno powieje, czy sześć niedziel ładnych będzie. Czy upały będą w lecie, czy na święta lód czy woda. Czy już wóz wyciągać pora, czy śniegu powyżej pasa, czy zima „spłynie” ze świętym Grzegorzem, czy na świętego Józefa bocian przyleci i we wsi będzie dużo dzieci, czy Matylda spotka się z boćkiem i szczęście będzie za każdym kroczkiem, czy skowronek już wyjdzie spod pierza, a zima do morza zmierza. Czy roczek urodny będzie, czy słońce zajaśnieje i rolnik się zaśmieje... Można powiedzieć, że przysłowia były, w pewnym sensie, sposobem przekazywania wniosków płynących z tych obserwacji przyszłym pokoleniom. Nawet dziś, w dobie nowoczesnych technologii, które umożliwiają coraz dokładniejsze prognozowanie pogody, ta wiedza, płynąca z przysłów, jest użyteczna

i nadal stosowana, szczególnie przez rolników, którzy z niecierpliwością oczekują nadejścia wiosny, by rozpocząć prace polowe i wnikliwie obserwują jak przyroda budzi się do życia. Nadejścia wiosny, promyków słońca, trawy zieleni wszyscy wypatrują, ponieważ od razu i młodszy i starszy lepiej się czują i z tego powodu się radują. Nikogo przekonywać specjalnie nie trzeba, że w tym roku wiosna już chyba przyszła do nas na dobre. Oficjalnie jej powitanie miało miejsce **21 marca**, bowiem w tym dniu, zgodnie z kalendarzem przypada jej astronomiczny początek. To właśnie wtedy, w piękne, słoneczne popołudnie, w Domu Kultury w Tuchowie miała miejsce już **IV IMPREZA MASOWA zorganizowana na przywitanie wiosny**. W radosnym nastroju sowa Tuchówka wszystkich swoich sympatyków i uczestników witała i serdecznie na to wydarzenie zapraszała. W programie znalazło się wiele atrakcji i niespodzianek. W holu można było oglądać **prywatną kolekcję sów (ponad sto) p. Mariana Malinowskiego**. Jak powiedziała **współorganizatorka i prowadząca imprezę p. Elżbieta Moździerz**: „W tym roku impreza miała na celu odkrywanie tajemnic naszej gminy i pokazanie, że nie tylko Tuchów, ale wieś też mają swoje wielowiekowe historie”, dlatego też uczestnicy imprezy mogli zapoznać się z fragmentami drugiej części książki „Wędrówki z Tuchówką”. O Piotrkowicach mogli usłyszeć widzowie, ponieważ tam jakiś czas temu, przy makiecie grzyba szmaciaka, „**korowód uczniów radosny**” świętował pierwszy dzień wiosny. Dowiedzieli się też o tym, że nazwa

wsz Karwodrza o tym mówi i mówiła, że w dawnych wiekach ludność tamtejsza rzeźnictwem się trudniła. Nie wszyscy zapewne o tym wiedzą, że „**Łowców jest wsią najmniejszą w całej naszej gminie**”, lecz w czasie walk pod Grunwaldem zaopatrzyła wojujących tam rycerzy w łowną zwierzynę. O Mesznej Opackiej i Siedliskach też była mowa. Ta pierwsza swą nazwę stąd wzięła, że przez sześć wieków, aż do czasu rozbiorów, służebna wobec opata benedyktynów była. Drugą zaś Staśko ze wsi Skarby założył i Siedliszcze taką nazwę na nią nałożył. Zabłędza wioska kolejna w gminie, nazwa jej taka, gdyż „**kiedys w leśnej dzicy była osada; w puszczy trzeba było krążyć, aby ją znaleźć i samemu nie pobyłdzić**”. O pozostałych wsiach w gminie w książce przeczytać też możemy i tym sposobem ich historię lepiej poznajemy.

Przy tej okazji **młodzież z Publicznego Gimnazjum pod kierunkiem p. Katarzyny Krupy** zaprezentowała grę bazującą na obu częściach książki „Wędrówki z Tuchówką”. Gra została opracowana w ramach realizowanego przez gimnazjalistów projektu. Należy wspomnieć, iż młodzież klas drugich gimnazjum programem nauczania zobligowana jest do przygotowania projektu w formie prezentacji. **Gimnazjaliści: Zuzanna Ryba, Bartłomiej Lachowicz, Daniel Imburski, Aleksandra Kras oraz Paulina Jabłońska** do tematu podeszli bardzo ambitnie i w jego realizację włożyli dużo pracy. W ramach szkolnego projektu, realizowanego pod czujnym okiem p. Katarzyny Krupy i współpracy p. Elżbiety Moździerz, zorganizowali spotkanie z autorami „Wędrówek z Tuchówką”, opracowali grę, zgłosili ją jako temat do budżetu obywatelskiego oraz zaprezentowali ją podczas imprezy.

Zasady gry nie są skomplikowane, choć nie wszystkie odpowiedzi od razu graczom są znane. Kołem zakręcić trzeba i wówczas trafia się pytanie, którego gracz mniej lub bardziej się spodziewa, a jako pionek w grze służy solniczka - sowa drewniana, też już wszystkim dobrze znana. Bez obaw, osoba prowadząca grę instrukcji dokładnych udziela, a treść książek odpowiedzi na zadane pytania zawiera. Gracze historię i tajemnice miasta i gminy poznają i przez to swą wiedzę na temat naszego regionu zgłębiają.

Imprezę uświetnił występ zespołu „VOICE” pod kierunkiem dyplomowanego instruktora i choreografa

p. Pawła Potępy. Grupa młodsza przedstawiła choreografię zatytułowaną „Budzik” oraz „Taniec Indiański”, zaś starsza taniec irlandzki „Irish dance” oraz taniec arabski „Arabian Dance”.

Na Imprezie maSowej pojawili się również **uczniowie z Publicznego Gimnazjum w Siedliskach**, którzy zaprezentowali stworzoną przez siebie **najnowszą kolekcję mody ekologicznej**. Wszystkie oryginalne kreacje zostały wykonane z surowców wtórnych, i aż dziwną pomysłowością i kreatywnością wykazali się uczniowie, i to zarówno dziewczęta jak i chłopcy. **Projekt Eko-Mody, któremu patronuje p. Elżbieta Wrona, a wspiera ją dzielnie p. Halina Piotrowska**, jak mówią obie panie: „**pojawił się w gimnazjum w Siedliskach po raz pierwszy w 2007 r. i do tej pory cieszy się ogromną popularnością wśród uczniów. Śmiało więc można powiedzieć, że siedliskie gimnazjum już od 7 lat ma swój Projekt Runway. Kto wie, może rosną nam zdolni projektanci, którzy kiedyś zawojują rynkiem mody?!**” Zapewne moda ekologiczna stanowi również jedną z form zainteresowania młodzieży problemami ochrony środowiska.

Na zakończenie imprezy miało miejsce wyciekowane przez dzieci **spotkanie z iluzjonistą i magikiem p. Sebastianem Grabowskim „ALKADIASSEM”**, który już po raz drugi gościł na Imprezie maSowej. Tym razem był to występ nieplanowany, ale chyba udany. Złośliwość rzeczy martwych bowiem sprawiła, że iluzjonistka Marta Jasińska niestety

Elżbieta Moździerz w towarzystwie sowy Tuchówki

na swój występ nie przybyła. Żadna też czarodziejska sztuczka zaradzić temu nie była w stanie, więc dla Sebastiana Grabowskiego było to nie lada wyzwanie. Mamy nadzieję jednak, że publiczność (zwłaszcza ta najmłodsza) nie była ani znudzona, ani zawiedziona, lecz nowymi magicznymi sztuczkami Alkadiassa pozytywnie zaskoczona. Dzieci dzielnie czarować magikowi pomagały: czarodziejskie pyłki dmuchały, zaklęcia wypowiadały i z tego powodu się radowały.

I tak oto bowiem wiosna w Tuchowie powitana została i oby z nami już do lata pozostała.

Serdecznie podziękowania dla wszystkich osób, które włączyły się w przygotowanie i realizację tego wydarzenia.

Kolekcja sów Mariana Malinowskiego

Moda ekologiczna na wiosnę

Młodsza i starsza grupa zespołu VOICE w tańcach nowoczesnych

Gimnazjaliści prezentują grę

Dbając o tradycję i historię – projekt zrealizowany

ŁUKASZGIEMZA

Jak połączyć historię, tradycję i nowoczesność?

27 marca br. ostatecznie zakończone zostały prace związane z uruchomieniem „Strażnicy historii i tradycji przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie”.

Jak już wspominaliśmy, w dniu 21 stycznia 2014 roku przedstawiciele Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie podpisali umowę z Samorządem Województwa Małopolskiego na operację z zakresu małych projektów w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007 – 2013.

Dzięki dofinansowaniu w wysokości **24 947,56 złotych**, w Domu Strażaka w Tuchowie powstała nowoczesna sala, dzięki której tuchowski druhowie będą dbali m.in. o promowanie i zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Całkowity koszt zrealizowanego zadania to **31 184,51 złotych**.

W ramach projektu zakupione zostały nowoczesne gabloty, w których oprócz najważniejszych dla strażaków symboli, tj. sztandarów jednostki, można zobaczyć m.in. oryginalny dokument założycielski z 1883 roku, archiwalne fotografie, puchary, dyplomy a także drobny sprzęt, który wykorzystywali dawniej

druhowie prowadząc działania ratownicze. Sala została również wyposażona w szafki i sprzęt audiowizualny (projektor, elektryczny ekran, zestaw kolumn ze wzmacniaczem i bezprzewodowy mikrofon). Podczas spotkań z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, jednocześnie w sali może przebywać 25 osób, dla których przygotowano krzesła konferencyjne.

Oficjalnego otwarcia „Strażnicy” dokonał podczas Walnego Zebrania Sprawozdawczego w dniu 1 marca br. druh Ksawery Stefańczyk – Członek Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej a pierwszymi gośćmi „Strażnicy” byli uczestnicy zebrania.

„Strażnica historii i tradycji przy OSP w Tuchowie” poszerzy ofertę atrakcji turystycznych na terenie gminy Tuchów i będzie stanowić dodatkową atrakcję podczas przyjmowania grup zorganizowanych i osób indywidualnych przez tuchowskich druhów.

„Strażnica” dostępna jest nieodpłatnie dla wszystkich, którzy chcieliby w ciekawy, atrakcyjny i nowoczesny sposób poznać 130 – letnią historię tuchowskich „fajermanów”.

Wszystkich zainteresowanych odwiedzeniem tuchowskich strażaków prosimy o kontakt telefoniczny: **507178467** lub **792345229** a także wysyłając informację na adres mailowy **osp.tuchow@wp.pl**

Działając na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju realizowaną przez lokalną grupę działania „Pogórzańskie Stowarzyszenie Rozwoju”, w czerwcu ubiegłego roku, złożyliśmy wniosek do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego z siedzibą w Krakowie o przyznanie pomocy na wykonanie operacji pt. „Zakup wyposażenia Strażnicy historii i tradycji przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie”.

Celem naszego przedsięwzięcia jest promowanie i zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez zakup wyposażenia do izby tradycji pożarniczej.

Złożony przez nas wniosek został rozpatrzony pozytywnie i w dniu 21 stycznia 2014 roku prezes oraz skarbnik w imieniu Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie podpisali umowę z Samorządem Województwa Małopolskiego na operację z zakresu małych projektów w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007 – 2013.

Zapraszamy na stronę internetową Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie

<http://www.osptuchow.pl/>

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

STREFA AKTYWNOŚCI - MAJÓWKA - FESTIWAL W GOSPODARKE - KULTURĘ - ZDROWIE INWESTUJ W TUCHOWIE

4 maja 2014

TSAG
TUCHOWSKA
STREFA
AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

godz. 14.30

**UROCZYSTOŚĆ OTWARCIA TUCHOWSKIEJ
STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ**

godz. 15.00

Koncert Sanktuaryjnej Orkiestry Dętej

godz. 15.15

Rozpoczęcie kiermaszu promocyjno - gospodarczego

Tuchów

godz. 15.30

TUCHÓW STRONGMAN PUCHAR POLSKI

Konkurencje: przeciąganie linki, zegar, baszman, nprona, belka
Pokaz kultury styczni, konkurencja siłowa dla chętnych

godz. 12.00 -16.00

3 MAJ SIĘ ZDRÓW

Medyczny Blok Profilaktyczny

godz. 17.45

Występ zespołów muzycznych: "Swing", "Atria"

godz. 19.30

Koncert gwiazdy wieczoru – **zespół PLATEAU**

IMPREZY TOWARZYSZĄCE:

zawody wędkarskie, pokazy konne, wystawy i prezentacje firm,
instytucji i organizacji, stoiska garmazeryjne, plac zabaw dla dzieci

Organizator:
Burmistrz Tuchowa

kultura tuchów

Centrum Zdrowia
TUCHÓW

www.tuchow.pl www.dk.tuchow.pl

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Małopolska

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

ANNAMADEJSKA

7 kwietnia na tuchowskim rynku młodzież Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych po raz drugi spotka się z mieszkańcami Tuchowa, by – w związku ze Światowym Dniem Zdrowia - propagować idee honorowego oddawania krwi.

Tegoroczne spotkanie dodatkowo poświęcone będzie zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem ruchu drogowego i rozpowszechnianiem odpowiednich zachowań wśród jego uczestników.

Poczucie bezpieczeństwa to jedna z podstawowych potrzeb człowieka warunkująca jego życie i determinująca wszystkie działania. By czuć się bezpiecznym, człowiek dąży do wyeliminowania bądź zminimalizowania wszystkich czynników zagrażających jego życiu i zapewniania sobie warunków gwarantujących poczucie bezpieczeństwa. Dlatego wybiera zdrowy, aktywny tryb życia, rezygnuje z używek szkodzących jego zdrowiu, dba o swą kondycję fizyczną i psychiczną. Podejmuje także działania zmierzające do nabycia odpowiedniej wiedzy i odpowiednich umiejętności dotyczących zagrożeń zewnętrznych, takich jak wojna, katastrofizm, wszelkie sytuacje awaryjne i niebezpieczne, jakie zdarzyć się mogą w codziennym życiu. Niejednokrotnie jednak dzieje się tak, że w obliczu zagrożenia nie wiemy jak

Żyj bezpiecznie! Oddaj krew!

odpowiednio się zachować. Działamy wówczas bez przygotowania i impulsywnie, co nie sprzyja atmosferze opanowania i spokoju.

Potencjalnie nasze bezpieczeństwo zagrożone jest też wtedy, gdy stajemy się uczestnikami ruchu drogowego. Dlatego tak ważne jest, by zdobywać wiedzę na temat bezpiecznych zachowań na drodze czy udzielania pierwszej pomocy. Istotne, by umieć się wówczas odpowiednio zachować i pamiętać, że pomoc możemy w różny sposób.

Właśnie w taką tematykę wpisują się tegoroczne wydarzenia na tuchowskim rynku.

Happening **Żyj bezpiecznie! Oddaj krew!** to inicjatywa popierana przez Burmistrza Tuchowa – Pana Mariusza Rysia – i podjęta przez społeczność Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Bohaterów Bitwy pod Łowczówkiem oraz lokalne instytucje i przedsiębiorstwa, którym nie są obojętne zagadnienia związane z bezpieczeństwem ludzkiego życia i ideą honorowego oddawania krwi.

7 kwietnia o godzinie 10.30 uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Tuchowie przemarszerują wzdłuż ulic Reymonta, Kolejowej i Mickiewicza, by dotrzeć do rynku, gdzie zaplanowano szereg zdarzeń. Po rozpoczęciu spotkania i przywitaniu obecnych wszyscy zgromadzeni będą mogli posłuchać krótkiego wykładu na temat honorowego krwiodawstwa, które wygłosi przedstawiciel tarnowskiego Oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża. Następnie opiekun szkolnego koła PCK omówi sposób jego funkcjonowania i możliwość oddawania krwi podczas akcji krwiodawstwa organizowanych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Tuchowie. Przedstawiciel lokalnego komisariatu Policji poruszy zagadnienia związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego, a ratownicy medyczni Centrum Zdrowia Tuchów, strażacy Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie wraz z wolontariuszami z naszej szkoły przeprowadzą pokaz ratownictwa drogowego.

Dodatkowo uczniowie życzącej zdrowia napotkanym zainteresowanym, dzielić się z nimi będą owocami, a uczennice technikum żywienia i usług gastronomicznych poczęstują wszystkich chętnych słodkościami. Każdy z obecnych będzie mógł skorzystać z instruktażu udzielania pierwszej pomocy. Szkolenie przeprowadzi młodzież naszej szkoły pod czujnym okiem specjalistów Centrum Zdrowia Tuchów. W myśl zasady, że należy zrobić wszystko, by zmniejszać liczbę ofiar w wypadkach drogowych, zostaną również rozdane akcesoria odblaskowe wykonane i sponsorowane przez firmę Wiblask.

W trakcie happeningu młodzież będzie zachęcała do napełniania balonów helem, które w stworzonej spontanicznie konfiguracji zostaną wypuszczone na zakończenie spotkania i będą symbolizować ofiarności tych, którzy myślą o życiu innych.

Akcja promująca honorowe krwiodawstwo i kształtująca bezpieczne zachowania uczest-

ników ruchu drogowego nie byłaby możliwa bez organizacyjnej i finansowej pomocy instytucji zaangażowanych w jej przygotowanie. Dlatego też Dyrekcja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych, nauczyciele oraz uczniowie pragną złożyć serdeczne podziękowania tym, którzy wsparli działania. Przede wszystkim Panu Burmistrzowi – Mariuszowi Rysiowi – za objęcie patronatu honorowego. Za wsparcie finansowe – Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Dyrekcji Domu Kultury, Zarządowi Centrum Zdrowia Tuchów, tarnowskiemu oddziałowi PCK, Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuchowie, komisariatowi Policji w Tuchowie i firmie Wiblask.

Wyrażamy nadzieję, że wspólna akcja zwiększy wśród jej uczestników świadomość tego, jak ważne jest ludzkie życie i przyczyni się do formowania postaw altruistycznych. Każdy powinien pamiętać, że może częścią siebie ofiarować innym. A to wielka rzecz.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Bohaterów Bitwy pod Łowczówkiem
w Tuchowie

HAPPENING PROMUJĄCY HONOROWE KRWIODAWSTWO

7 kwietnia 2014 r. godz. 10.30
ZSP Tuchów & Rynek w Tuchowie

PROGRAM HAPPENINGU

- 10.30-10.45 Wycieczka młodzieży szkolnej i przejście ulicami miasta do tuchowskiego rynku
  - 10.45-11.00 Rozpoczęcie happeningu
  - 11.00-11.10 Występ ADHD - zespołu wokalo-instrumentalnego ZSP Tuchów
  - 11.15-11.25 Jakie warunki należy spełnić, by móc zostać honorowym dawcą krwi? (PCK Tarnów)
  - 11.25-11.45 Działalność koła PCK w ZSP Tuchów (opiekun szkolnego koła PCK)
  - 11.45-12.00 O Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego słów kilka (Komisariat Policji w Tuchowie)
  - 12.00-12.30 Pokaz ratownictwa (uczniowie klasy ratownictwa medycznego ZSP Tuchów, Centrum Zdrowia Tuchów, OSP Tuchów)
  - 12.30-13.00 Zamknięcie happeningu – wypuszczanie wypełnionych helem balonów (wszyscy uczestnicy widowiska)
- Atrakcje poza sceną:
- Na zdrowie - częstowanie jabłkami
  - Małe Comico o jedenastej rano - uczniowie technikum żywienia i usług gastronomicznych ZSP Tuchów częstują przygotowanymi przez siebie wypiekami
  - Bądź widoczny na drodze – rozdawanie akcesoriów odblaskowych wykonanych przez firmę WIBLASK

Partnerzy akcji:

Centrum Zdrowia Tuchów, PCK,
Urząd Miejski w Tuchowie, Dom Kultury w Tuchowie
Policja, OSP Tuchów, WIBLASK

Patronat medialny:
Kurier Tuchowski

Patronat honorowy:
Burmistrz Tuchowa

„POZA RAMAMI”

Wywiad Elżbiety Moździerz z Krzysztofem Maniakiem, tuchowianinem, artystą wizualnym

Wydaje się, że słowa świętego Augustyna *Ty poprzedzasz czas, ale nie w czasie go poprzedzasz* mogą stanowić motto dla tych artystów, którzy przekraczają granice i przez to powiększają obszary wrażliwości. To powoduje paradoks polegający na tym, że artysta, choćby nie chciał, traktowany jest jakby był poza społeczeństwem. Równocześnie to społeczeństwo oczekuje od niego artystycznego odnośnika się do wydarzeń społecznych. Czy Pan, będący artystą młodego pokolenia podziela tę opinię?

Nie, nie uważam, aby artysta był w jakikolwiek sposób poza społeczeństwem, wiem, że chodzi tu o pewną metaforę, ale twórca/artysta, jest wpisany w społeczeństwo, w którym żyje, i tak samo jak każdy inny uczestnik życia społecznego pełni w nim swoją rolę, choć nie jest może ona tak przejrzyste zdefiniowana jak np. zawód lekarza czy kierowcy. Zdarza się, że artyści reagujący na problemy społeczne, swoimi pracami komentują je, przez co dodają od siebie kolejny punkt widzenia, czasem zaś to dopiero oni dostrzegają te problemy i jako pierwsi zaczynają o nich mówić, rozpoczynając tym samym debatę społeczną. Nie jest to jednak reguła, ponieważ jest też znaczna grupa artystów, którzy nie mają tej potrzeby i pogłębiają inne np. typowo autoteliczne wartości sztuki. Nie wydaje mi się również, aby artyści funkcjonowali w „innych wymiarach”. Takie może być złudzenie, gdy pierwszy raz spotykamy się ze sztuką współczesną, która często wymaga szerszych odniesień niż tych stricte związanych z jej historią. Stąd często niezrozumienie przez szerszą publiczność konkretnych działań bądź postaw artystów, gdyż w interpretacji pracy nie wychodzimy poza jej wymiar estetyczny, co przy współczesnych propozycjach jest praktyką uniemożliwiającą zapoznania się z nimi. A tak naprawdę sztuka cały czas ewoluuje sięgając po nowe rozwiązania, zahaczając o różne dziedziny życia/ nauki, po nowe konteksty, na które trzeba być otwartym.

Hasier, Kantor, Beres doczekali się pozycji polskich

klasyk performerów. Tworzyli estetykę, za którą widz nie zawsze nadążał, ale ona była jak scenografia do dyskusji, więc dzisiaj broni się sama. W latach 90-tych XX wieku każdy ruch Katarzyny Kozyry kończył się skandalem. Ale ci wspomniani artyści za każdym razem przesuwali granicę tego, co jest do pomyślenia w sztuce. Dziś za odważne uważa się dzieła np. Zbigniewa Libery (Lego. Obóz koncentracyjny), Jerzego Bohdana Szumczyka (pomnik żołnierza radzieckiego gwałcącego kobietę w ciąży), czy twórczość radykalnych eskapistów. Czy to oznacza, że w miarę rozwoju cywilizacji potrzebne są coraz mocniejsze artystyczne środki wyrazu?

Nie, nie jest tak, że potrzebne są coraz mocniejsze środki „artystycznego wyrazu”. Radykalność pewnych postaw jest odpowiedzią na czasy i problemy, jakie się w nich pojawiają. Dzisiaj mało jest tematów tabu, więc jak dotychczas mało jest prac „kontrowersyjnych”, lub nawet, jeśli takie się pojawiają, nie są aż tak „spektakularne”. Przywołane przez Panią przykłady, (oprócz Szumczyka) pochodzą z lat 90, i zakwalifikowane są do tzw. nurtu sztuki krytycznej, który ma już historyczne znaczenie dla polskiej sztuki. W czasach tych, mówiąc w skrócie, artyści poprzez swoje realizacje unaoznawali publiczności tematy przez nią marginalizowane i wypierane, stąd pojawiały się owe kontrowersje, gdyż mówiło się o tym, co jest trudne a czasem niewygodne. A było tego dość sporo, bo przypada to na okres po roku 89 roku. Jeśli ktoś ma wątpliwości, co do niektórych realizacji, i nie wie jak się do nich ustosunkować, zawsze może sięgnąć po już gotowe opracowania lokujące dane prace w kontekście społeczno kulturowym. Takie rozwiązanie czasem warto stosować, aby nie robić spóźnionych o 20 lat afer, jak było w przypadku „Adoracji” Markiewicza.

Marina Abramović, uznana za najwybitniejszą performerkę współczesnego świata twierdzi, że

w performansie nikt nie chowa się, jak np. w teatrze za rolę czy rekwizytem. Jeśli mają być nóż i krew, to prawdziwie. Na autentyczność postawił też Maciej Stępiński. Po przejechaniu w 2012 roku w linii prostej dystansu z Warszawy do Poznania, do poznańskiego Arsenału, jako dzieło sztuki wstawił sfatygowanego Range-Rovera. A Pan właśnie w Tuchowie odnajdywał autonomiczną przestrzeń do autentycznego dialogu z tym, co się dzieje wokół.

Autentyczność jest jedną z najważniejszych cech sztuki, jeśli coś nie jest autentyczne, to po prostu się to czuje. Najważniejsze jest, aby znaleźć swoją drogę, swoją przestrzeń do działań i potem ją eksplorować, drążyć. W mojej opinii, w dzisiejszych czasach, jest to znacznie trudniejsze niż choćby 20 lat temu. Często słyszy się pół żartem, pół serio narzekania typu: „wszystko już było”, a to nie zawsze tak jest. Nie jesteśmy w stanie zupełnie odciąć się od dorobku kulturowego wcześniejszych pokoleń, naturalną sprawą jest, że korzystamy z tych samych narzędzi, mamy świadomość tych samych wielkich tradycji i konsekwencji z nich płynących, jednak każdy z ich udziałem tworzy coś zupełnie innego, a przynajmniej takie powinno być założenie. Tak więc, autentyczność jest cechą nadrzędną, a wzorowanie się na kimś nie jest pożądane. Jednak wiadomo, że warto mieć swoich „mistrzów” i wiedzieć, co w danej dziedzinie pojawiło się i w jaki sposób już było przerabiane, aby przypadkiem nie zrobić czegoś podobnego. Czasem owszem, zdarzają się prace podobne do siebie, ale wówczas trzeba przyrzeć się im bliżej, bo być może kontekst albo intencje artysty były zupełnie inne, przez co zmienia się też sens danej pracy.

Jest Pan autorem sztuki otwartej na nowoczesne, niestandardowe projekty. Zapewne, jak każdy artysta ma Pan poczucie tworzenia czegoś ważnego na swoim polu. Czy ma Pan równocześnie poczucie, że stanął Pan przed ogromną szansą, aby do wielowiekowej tradycji dokomponować coś własnego?

Mam nadzieję, że to dopiero początek mojej drogi. W zasadzie od dwóch lat biorę udział w większych, renomowanych wydarzeniach. Takim punktem zwrotnym na pewno były „Talenty Trójki”, do których wytypowała mnie uczelnia. Równie ważna jest nagroda na Biennale Młodych „Rybie Oko”, która zaowocowała zaproszeniem do indywidualnej wystawy w Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej w Słupsku, do której obecnie się przygotowuję. Wyjątkowym dla mnie wyróżnieniem jest udział w trwającej wystawie „Co widać. Polska Sztuka Dzisiaj” w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Do ważniejszych sukcesów sprzed tego okresu mogę zaliczyć udział w V festiwalu „Sztuka i dokumentacja” w Łodzi, oraz w odbywającym się tuż po „Rybie Oko”, 22. dokumentART w Szczecinie. Co do planów - są, ale czas pokaże.

Wiedząc, że chyba najbardziej liczy się rozwój w wewnętrznej świadomości artysty, dokonał Pan wyboru swojej artystycznej drogi, która nie wiąże się z malarstwem (a wiem, że talent malarski odziedziczył Pan po swoim ojcu). Jednak nie jest łatwo nie powtarzać się. Nawet Katarzyna Kozyra po zrobieniu doktoratu powiedziała, że stanowi on dla niej rodzaj funtki, szalupy ewakuacyjnej ze statku „Sztuka”. Goszczący w Tuchowie artysta dr hab. Kazimierz Świerczewski równolegle uprawia rzeźbę i tkaninę. Pan na pewno też ma w bezpiecznym zakątku swojego talentu „zdeponowany” inny rodzaj twórczości, o którym być może za ileś tam lat dowiemy się?

Sporo w tym racji. Naturalną rzeczą jest poczucie zmęczenia, lub dojścia do jakiejś trudnej do przekroczenia granicy, od której nie ma już odwrotu. Najważniejsze jednak jest to, aby nie stawiać sobie samemu ograniczeń, np. formalnych lub medialnych, twierdząc, że skoro teraz pracuję z wideo, to tak już musi być do końca życia. Narzędziami można zonglować, ważne jest tylko to, aby miało się za każdym razem coś do powiedzenia, zmanifestowania, lub dopowiedzenia do swoich wcześniej-

szych działań. Jeśli nie ma się nic do zakomunikowania to lepiej na chwilę zamilknąć i zająć się czymś innym. Obecnie już od kilku lat nie maluję, ale nie znaczy to, że już nigdy nie będę. Jeśli podczas pracy uznam, że dla danego tematu/ problemu najbardziej adekwatną formą realizacji będzie obraz olejny lub rysunek, zawsze można spróbować. Czasem szkice, notatki tekstowe, które powstają podczas tworzenia, całe zaplecze, są świetnym potencjałem na pracę, więc trzeba być czujnym i przyglądać się również z zewnątrz, jakby oczami innych na swoje poczynania.

Z Krzysztofem Maniakiem wywiad drogą mailową przeprowadziła Elżbieta Moździerz Tuchów 11 III 2014 r. – Kraków 22 III 2014r.

Krzysztof Maniak – urodził się w 1990 roku w Tuchowie. Absolwent Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Tuchowie. Studiował na Wydziale Grafiki ASP w Krakowie, a od roku akademickiego 2010/11 na Wydziale Intermediów ASP w Krakowie, którego jest absolwentem (licencjat uzyskany w 2013). Obecnie kontynuuje naukę na studiach magisterskich tej samej uczelni. Laureat Biennale Sztuki Młodych „Rybie Oko 7” W roku 2013 zdobył nagrodę „Talenty Trójki” Ważniejsze wystawy: 2013 „animOS” Małopolski Ogród Sztuki, Kraków 2013 „Sztuka – obiekt – zapis 5” Prexer UŁ, Łódź 2013 „Barbarzyńcy” Małopolski Ogród Sztuki, Kraków 2013 „Rybie Oko 7” Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej, Słupsk 2013 „22. dokumentART”, Szczecin 2014 „Co widać. Polska sztuka dzisiaj” Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Warszawa

DNI TUCHOWA zapowiedzi wydarzeń

4 MAJA

OTWARCIE TUCHOWSKIEJ STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

GWIAZDA WIECZORU ZESPÓŁ PLATEAU

18 MAJA

SPRAGNIENI KULTURY - DZIEŃ MŁODZIEŻY

22 MAJA

MAŁOPOLSKI KONKURS PIANISTYCZNY IM. I.J. PADEREWSKIEGO

1 CZERWCA

TUCHOWSKA MAJÓWKA DLA MATKI ORAZ DZIEŃ DZIECKA

8 CZERWCA

SANKTUARYJNY FESTYN RODZINNY

GWIAZDA WIECZORU ZESPÓŁ TRIM

15 CZERWCA

PEJZAŻE KULTURY

GWIAZDA WIECZORU ZESPÓŁ FEEL

29 CZERWCA

OGÓLNOPOLSKI ZŁOT POJAZDÓW „WEHIKUŁ CZASU”

Nominowani na eliminacje rejonowe

Eliminacje miejskie i powiatowe 59. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego

ANDRZEJ JAGODA

Recytacja to sztuka głosowej interpretacji tekstu, a zarazem znakomity trening pamięci, wyobraźni i wrażliwości na piękno języka polskiego i literatury.

Zródłem wielu nowych doznań poetyckich i artystycznych są organizowane konkursy. Jednym z nich jest Ogólnopolski Konkurs Recytatorski, nad którym patronat sprawuje Towarzystwo Kultury Teatralnej. Gospodarzem eliminacji miejskich, powiatowych 59. edycji tego konkursu był Dom Kultury w Tuchowie przy współudziale Małopolskiego Centrum Kultury SOKOŁ w Nowym Sączu – Biuro organizacyjne w Tarnowie. Zmagania artystyczne uzdolnionej młodzieży odbyły się 18 marca w sali widowiskowej DK w Tuchowie. Uczestnicy oceniani byli przez Jury w czterech turniejach: recytatorskim, poezji śpiewanej, „wywiedzione ze słowa” i teatrów jednego aktora. Komisja w składzie: Ilona Stanaszek, Anna Stanuch – Madej i Tadeusz Goliszewski przyznała następujące miejsca:

W turnieju recytatorskim I miejsce otrzymała **Magdalena Mączko** - prezentując poezję J. Słowackiego „Fantazy” oraz prozę „Wesele kumoszki z Windsoru” – Williama Szekspira, II m. **Ireneusz Mosio** – wykazując się w wierszu „O bardzo niegrzecznej literaturze polskiej i jej strapionej cioci” Tadeusza Boy – Żeleńskiego i "Przemianie" Franza Kafki. Reprezentowali oni III Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie.

W turnieju poezji śpiewanej I miejsca (ex aequo) otrzymali reprezentanci Domu Kultury w Tuchowie: **Zuzanna Piątek**, śpiewając poezję ks. J. Twardowskiego „Dziękuję” z muzyką Andrzeja Jagody i „Może się stanie raz jeden cud” z repertuaru Starego Dobrego Małżeństwa, w nowej aranżacji. Natomiast **Artur Starostka** zaprezentował się w utworach:

„Muza, czyli kilka słów za ledwie” J. Tuwima, z kompozycją muzyczną A. Jagody oraz „Nie wiem” Tadeusza Nowaka z muzyką Marka Grechuty, także w zmienionej aranżacji. W turnieju teatrów jednego aktora równorzędne I miejsca otrzymali: **Szymon Szczęch**, prezentując frag-

ment „Rzeźni” Sławomira Mrożka i **Jędrzej Hycnar**, który zagrał aktorsko „Dłoń” Michała Dąbrowskiego. Reprezentowali oni I Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie.

W turnieju „wywiedzione ze słowa” została nagrodzona **Weronika Lichorobiec** z I Liceum Ogólnokształcącego Tarnowie za prezentację „Ono” Doroty Terakowskiej

Wyżej wymienieni laureaci zostali nominowani do udziału w eliminacjach rejonowych 59. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego. Ponadto otrzymali oni pamiątkowe dyplomy i nagrody książkowe ufundowane przez Dom Kultury w Tuchowie.

Przekaz poezji w formie recytacji, poezji śpiewanej jak również prozy (monodramu) dostarczył odbiorcom głębokich emocji i wrażeń artystycznych.

Eliminacje powiatowe poza nami, a przed laureatami wyższy stopień eliminacji. Myślę, że należy życzyć im powodzenia w Tarnowie. Zatem, cytując tekst Wojtka Bellona „Niech zakwita, niech oczyszcza, niech kształt nada/tam, co w nas tkwi na dnie samym/niech się wznosi, niech się wznosi/aż zabłyśnie tęczę”.

GMINNY KONKURS RECYTATORSKI

„Przyjaciele dzieci wierszem do nich piszą”

ANDRZEJ JAGODA

27 marca, w sali widowiskowej Domu Kultury w Tuchowie odbył się Gminny Konkurs Recytatorski „Przyjaciele dzieci wierszem do nich piszą”. Jego celem była przede wszystkim popularyzacja sztuki interpretacji wierszy, a tym samym kształtowanie wrażliwości i wyobraźni dzieci.

Konkurs adresowany był do dzieci z przedszkoli i uczniów szkół podstawowych tuchowskiej gminy. Jury w składzie: Aneta Mikos, Dorota Witalis i Waclaw Ropski, spośród 56 uczestników wyłoniło następujących laureatów:

Wśród przedszkolaków najwyżej uplasowała się **Anna Sarad** z Oddziału Przedszkolnego w Siedliskach. Tuż za nią **Jakub Madejski** i **Mikołaj Karpień** z Przedszkola Publicznego w Tuchowie.

Wyróżnieni zostali: **Oliwia Bodzioch** z Niepublicznego Przedszkola „Ochronka” Tuchowie i **Julia Bednarz** z Oddziału Przedszkolnego w Zabłędzu.

W kategorii uczniów Szkół Podstawowych, klas od I – III pierwsze miejsce otrzymała **Nicoletta Zduń**

ze SP w **Mesznej Opackiej**, drugie **Oliwia Madejczyk** ze SP w Tuchowie, a trzecie **Karol Czopek** ze SP w Siedliskach.

W gronie wyróżnionych znaleźli się: **Oliwier Baran** z Mesznej Opackiej i **Wiktoria Witkowska** z Lubaszowej.

W grupie wiekowej uczniów, klas IV- VI, pierwsze miejsce zajęła **Izabela Zajac** ze SP w Tuchowie, drugie **Agnieszka Rzepka** ze SP w Lubaszowej i trzecie **Weronika Bandyk** ze SP w Piotrkowicach.

Ponadto wyróżnione zostały: **Joanna Kordela** z Siedlisk oraz **Alicja Kloch** z Tuchowa.

Rywalizacja recytatorska przebiegała w miłej atmosferze. Dzieci biorące udział w konkursie wykazały się dużą zdolnością recytatorską, a niektóre nawet aktorską.

Uczestnicy konkursu otrzymali pamiątkowe dyplomy, malowanki, drobne gadżety i nagrody książkowe. Organizatorem i fundatorem nagród był tuchowski Dom Kultury.

Zbliżamy się do świąt Wielkiej Nocy i kanonizacji Sługi Bożego Jana Pawła II, w związku z tym kino Promień przygotowało specjalny repertuar.

By przygotować się dobrze do świąt Wielkanocnych zapraszamy widzów naszego kina na film: „Syn Boży”. Projekcja ta powstała 10 lat po filmie „Pasja” Mela Gibsona, ukazując życie i mękę Pana Jezusa Chrystusa. Film będzie dostępny w polskiej wersji językowej. Z racji kanonizacji naszego rodaka Papieża Jana Pawła II, w Polsce powstał pierwszy film: „Karol, który został świętym” dla całej rodziny, ukazujący dzieciństwo Karola Wojtyły. Jest to dobra lekcja wychowania dla dzieci, które są dręczone i zastraszane w szkole przez starszych silniejszych rówieśników. Ponadto to doskonałe źródło wiedzy na temat Wielkiego Polaka, jakim był Papież Jan Paweł II. Film wykonany został w połączeniu animacji i archiwum z życia papieża.

Ponadto dla najmłodszych widzów kino Promień oferuje bajkę: „Rodzinka nie z tej Ziemi”, w której wraz z astronautą Scorchem będziemy mogli podróżować po galaktyce aż dojrzymy do Ziemi, z której dostaniemy informację S.O.S.

Już teraz zapraszam w miesiącu maju na takie filmy jak: „Obietnica”, „Powstanie Warszawskie”, „Need for Speed”, „Kochanie, chyba cie zabiłem”, „Muppety: Poza prawem”. W okresie 2 – 11 maja w naszym kinie będzie można obejrzeć filmy festiwalowe w ramach Off Plus Camera 2014.

Serdecznie zapraszamy!!!
Grzegorz Niemiec

Więcej informacji na stronie
www.kino.tuchow.pl
oraz na facebooku:
www.facebook.com/kinopromien

WIOSNA W KINIE PROMIEN

CYFROWE 3D NAJLEPSZY
KINO DŹWIĘK
PROMIEN I OBRAZ
TUCHÓW W CYFROWEJ
WWW.KINO.TUCHOW.PL

■ Rodzinka nie z tej Ziemi

Astronauta Scorch Supernova uchodzi za bohatera narodowego populacji planety Baab. Podczas kolejnej kosmicznej wyprawy jego celem staje się Ziemia, z której odebrano tajemniczy sygnał S.O.S.. Międzyplanetarny podróżnik nie zdaje sobie sprawy, że jej mieszkańcy nie zareagują przyjaźnie na widok przybysza z innej planety. Tkwiącemu po uszy w tarapaty bohaterowi przychodzi z pomocą brat Gary, a gdy on również wpadnie w pułapkę Ziemiaków, na ratunek ruszy cała rodzinna flotyła Supernowych, która udowodni, że w rodzinie nieziemska wręcz siła!

Seanse:

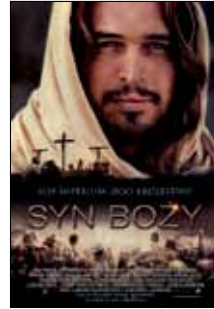
4 kwietnia – 9 kwietnia godz. 10:00*, 17:00
11 kwietnia – 16 kwietnia godz. 10:00, 17:30
7 kwietnia o godz. 17:00 – seans odwołany
Czwartki – kino nieczynne

CENY BILETÓW: normalny 16 zł, ulgowy 14 zł, grupowy 12 zł (minimum 25 osób)

■ Syn Boży

10 lat po historycznym sukcesie „Pasji” Mela Gibsona (3,5 miliona

widzów w Polsce), nowa ekranizacja

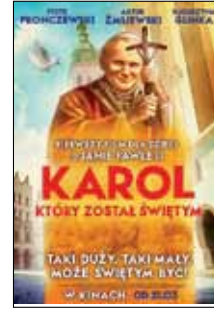
najsłynniejszej historii świata ukazuje całe życie Chrystusa – od narodzin przez Jego nauczanie, ukrzyżowanie aż po zmartwychwstanie. W poruszającym kinowym obrazie nakręconym z epickim rozmachem przez twórców bijących rekordy popularności serialu „Biblia”, w tytułowej roli będziemy podziwiać portugalskiego aktora Diogo Morgado, a jako Marię pamiętną z dwukrotnie nominowanej do Złotego Globu roli w „Dotyku anioła” Romę Downey. Przejmującą muzykę do filmu skomponował Hans Zimmer, uhonorowany Oscarem twórcą kompozycji do „Zniewolonego. 12 Years a Slave”, „Incepcji”, „Gladiatora” i „Króla Lwa”. Film dostępny w polskiej wersji językowej.

Seanse:

5 kwietnia – 9 kwietnia godz. 19:00
11 kwietnia – 16 kwietnia godz. 15:00, 19:30
22 i 23 kwietnia – godz. 19:00
Czwartki – kino nieczynne

CENY BILETÓW: normalny 16 zł, ulgowy 14 zł, grupowy 12 zł (minimum 25 osób)

■ Karol, który został świętym

Pierwszy film dla dzieci o Janie Pawle II, który w przystępnej i atrakcyjnej formule kina rodzinnego, łącząc animację, materiały archiwalne i kino aktorskie, opowiada o dzieciństwie i młodości Ojca Świętego - Papieża wszystkich dzieciaków. 12-letni Kacper (Andrzej/Kamil Tkacz), pasjonat animacji komputerowej, zmagając się z grupą szkolnych chuliganów, którzy zastraszają słabszych uczniów. Kiedy chłopiec zostaje na kilka dni pod opieką dziadka (Piotr Fronczewski), opowiada mu o swoich problemach w szkole. Dziadek zabiera go na weekendowy wypad w Tatry. Tam, ucząc wnuka radzenia sobie z trudnymi warunkami przyrody i życia w surowych warunkach schroniska, snuje opowieść o przyjacielu z dzieciństwa – Karolu, który wielokrotnie ratował go z opałów i już za młodu udowodnił, że przemoc można pokonać niezłomną postawą i siłą ducha. Kacper, słuchając kolejnych historii dziadka, tworzy na ich podstawie animację komputerową, które składają się na fascynującą, filmową opowieść o Karolu Wojtyła – niezwykłym Polaku i przywódcy duchowym Polaków.

Seanse:

22 kwietnia – 30 kwietnia godz. 10:00*, 17:00
2 maja – 7 maja godz. 10:00*, 17:00
26 i 27 kwietnia - kino nieczynne
Czwartki – kino nieczynne

CENY BILETÓW: normalny 16 zł, ulgowy 14 zł, grupowy 12 zł (minimum 25 osób)

* - Seans o godz. 10:00 dla grup zorganizowanych, po wcześniejszym zgłoszeniu.

Zapowiedzi:
25 kwietnia – 7 maja

Humoreski ze słowa i kreski

Dżdżysto. Pada. Siąpi. Leje jak z cebra. Mży. Zacina. „O szyby deszcz dzwoni, deszcz dzwoni... wiosenny”. O czymże to rozpoczynają rozmowę Polacy, jak nie chcą rozmawiać o polityce? O pogodzie właśnie! Ku rozpaczom narciarzy i rozsądnych rolników, ku radości palących w przydomowych kotłowniach zakończyła się krótka i kapryśna zima. Skoro tak, to cieszymy się rozspiewaną różnymi trelami wiosną. Póki co, aura sprzyja refleksjom natury skojarzeniowo-słownikowej.

- ka-setka: okrzyk oburzonego bacy w barze
- kas-jer: półsamogłoska bankowa
- kas-tor: bank dla kolejarzy
- kast-racja: jedynie słuszna opcja pewnych kręgów
- kasza-lot: podniebny rejs z degustacją sypkich
- kasz-anka: mistrzyni wyrobów podrobowych
- kasz-tan: płasy na przetaku?
- kasztan-owiec: okrutnie ekspansywne te zwierzaki
- kata-bolizm: „bolizm” to raczej skazańca
- kata-liza: małżonka oprawcy
- kata-lizator: cenzura obyczajowa

- kat-anka: przyjaciółka oprawcy
- katar-akta: szczegółowy zapis przebiegu choroby
- kata-strofa: wruszone kacisko po każdej egzekucji pisze krótkie epitafium
- kata-strofizm: rymy o dowolnym układzie, w artystycznym nieładzie
- kata-tonik: ulubiony napój mistrzów szkoły bieczowskiej
- kat-gut: pierwszy stopień specjalizacji w zawodzie
- kat-oda: specjalista od dłuższych form poetyckich
- kici-unia: europejski związek futrzaków ogoniastych
- kiel-basa: leczenia wymaga też trzonowy tenora
- kiel-baska: zębisko zwolennika autonomii
- kiep-ski: początkujący narciarz
- kier-masz: jak co najmniej 10 sztuk, to szlemik pewny!
- kier-owca: bywa czarna, może jest gdzieś i czerwona
- kin-etos-kop: fatalne zlecenie
- kin-etyka: żelazne zasady filmotek
- kit-ara: papuzi przysmak?
- klap-ser: upadek nabiata?
- klep-to-mania: oj, bo Mania może oddać!
- klin-kierowy: czerwone piwo?
- koc-anka: potomek niewykluczony
- koci-miętka: w dużych ilościach powoduje kociokwik
- kolok-wialny: cierń ulotny (oj, to mi się udało!!!)

No to na koniec sam siebie pochwaliłem, ale ponoć „każda pliszka swój ogonek chwali”. Tak naprawdę kolokwialny to zwykły, powszechny, swobodny. Taki właśnie

na co dzień jest nasz język. Kiedy jednak ów rzadko używany wyraz podzielimy dokładnie na pół, uzyskujemy zupełnie inne znaczenie. Lekkie zabarwienie gwarowe części pierwszej

i nawiązanie do mlóciarni w rzeczy samej nadaje temu wyrazowi powab różano-wiatrowy.

Jan Dusza

Tuchovia rozegrała pierwsze spotkanie w wiosennej rundzie

GRZEGORZ GÓROWSKI

W ostatni weekend marca Tuchovia zainauguowała rundę wiosenną w IV lidze małopolskiej. Pierwszym rywalem był zespół rezerw Sandecji Nowy Sącz. Po zaciętym spotkaniu obie drużyny podzieliły się punktami remisując 1:1. Bramkę dla Tuchovii zdobył 17 letni Karol Dziża. Spotkanie nie było brutalne mimo to dwaj piłkarze naszego zespołu odnieśli kontuzję. Sławomir

Stec ma stłuczoną nerkę, a Konrad Stańczyk prawie 30 minut grał na boisku ze złamanym nosem. Poniżej przedstawiamy Państwu kadrę tuchowskiego zespołu na rundę wiosenną sezonu 2013/2014.

BRAMKARZE:

Kamil Chochołowicz (1996),
Jarosław Palej (1976),
Dawid Wiejacki (1994).

OBROŃCY:

Arkadiusz Bałuszyński (1974),
Arkadiusz Bielak (1995),
Piotr Bobak (1986),

Krystian Mielła (1996),
Mateusz Niewola (1988),
Krzysztof Różycki (1974),
Tomasz Sobyra (1976),
Konrad Stańczyk (1992).

POMOCNICY:

Krystian Baran (1994),
Karol Dziża (1996),
Bartosz Hudyka (1994),
Krzysztof Jamka (1988),
Paweł Kafel (1979),
Tomasz Kędzior (1996),
Sławomir Stec (1983),
Patrik Wiśniowski (1994).

NAPASTNICY:

Robert Drąg (1983),
Ireneusz Gryboś (1983),

Mateusz Miśtak (1990),
Marcin Piórkowski (1994),
Patrik Smoszna (1996).

PRZYBYLI:

Bałuszyński – grający trener (Korzenna), A. Bielak (Sandecja Nowy Sącz – wypożyczenie), Drąg (Poroniec Poronin), Niewola (Unia Tarnów – powrót z wypożyczenia), Palej (Okocimski Brzesko).

UBYLI:

Daniel Bielak (Wolania Wola Rzędzińska – wypożyczenie), Szczepan Bielak (kontuzja), Bartłomiej Halagarda (nie wznowił treningów), Bartłomiej Korzeniowski (nie wznowił treningów), Dawid

Sikorski (Sokół Borzęcin Górny),
Jarosław Stachoń (szuka klubu),
Dawid Żydowski (szuka klubu).

TRENER: Arkadiusz Bałuszyński

PREZES: Gerard Kwiek

KIEROWNICY DRUŻYNY: Dariusz Moździerz i Grzegorz Górowski.

Przedstawiamy Państwu komplet wyników gier sparingowych Tuchovii przed rozpoczęciem rundy wiosennej:

MKS Tuchovia – Nowa Jastrząbka 4:1
Bramki dla Tuchovii: Dziża dwie, Baran, Stec

MKS Tuchovia – Unia Tarnów (juniorzy) 8:2

Bramki dla Tuchovii: Gryboś cztery, Drąg, P. Wiśniowski, Hudyka, Dziża

MKS Tuchovia – Tarnovia Tarnów 5:2
Bramki dla Tuchovii: Gryboś dwie, A. Bielak, Dziża, Stec

MKS Tuchovia – Wisłok Wiśniowa 1:4

Bramka dla Tuchovii: Stańczyk

MKS Tuchovia – Sokół Borzęcin 1:1

Bramka dla Tuchovii: samobójcza

MKS Tuchovia – Polan Żabno 1:4

Bramka dla Tuchovii: Dziża

MKS Tuchovia – Skalnik Kamionka Wielka 2:7

Bramka dla Tuchovii: Drąg, Piórkowski

MKS Tuchovia – Orzeł Wojnarowa 6:2

Bramka dla Tuchovii: Dziża dwie, Smoszna dwie, Stec, Piórkowski

FOT. KRZYSZTOF JASINSKI

35-lecie sekcji Judo w Tuchowie

W tym roku sekcja Judo w Tuchowie obchodzi swój jubileusz 35-lecia.

Sekcja Judo powstała w Tuchowie w 1979 roku. Jej inicjatorem był Marek Srebro, do tej pory prowadzący jedną z grup sekcji.

W kategorii dzieci sekcja działa pod nazwą UKS Sokół Tuchów, natomiast w wyższych jako filia MKS Pałac Młodzieży Tarnów.

W tym roku sekcja Judo w Tuchowie obchodzi swój jubileusz 35-lecia. Z tej okazji odbył się uroczysty bal, który o-sensei Marek Srebro rozpoczął od wręczenia pamiątkowych odznaczeń Polskiego Związku Judo wszystkim, którzy przyczynili się w rozwój sekcji.

Nie mogło również zabraknąć wyróżnień dla samego inicjatora, Marka Srebro. Burmistrz Gminy Tuchów Mariusz Ryś wręczył

Uczestnicy jubileuszowego spotkania

Burmistrz Gminy Tuchów Mariusz Ryś wręczył Markowi Srebro pamiątkową tabliczkę

Markowi Srebro pamiątkową tabliczkę, w podziękowaniu nie tylko za rozwój judo w Tuchowie i gminie, ale i za propagowanie sportu wśród najmłodszych mieszkańców miasta i gminy.

Tekst i fot. Tomasz Lalewicz Tygodnik MiL

Jesienią 2013 r. **Michał Wojna** wykonał zdjęcia ukazujące piękno miasta z innej perspektywy.

al fotografie Tuchowa „z lotu ptaka”, Oto efekty sesji zdjęciowej

